

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Wighardus Abbas XXXII. praefectus est Anno Domini MCCCXLI. & praefuit
annis XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

tis præmunitus Eccleſiaſticis, quintâ die menſis Novembris in Domino quievit, poſteris benefaciendi relinquens exemplum; erat enim vir ſuo tempore convenienter diſpoſitus ad omnia, quanquam non potuerit ſicut voluit recuperare & diſponere dudum ablata.

Multas tempore ſui regiminis adverſitates & tribulationes ſuſtinuit, & propterea quod per antecellores ſuos quædam bona minus juſtè alienata recuperare ſtudit, plurimorum in ſe contumaciam provocavit; quorum invidia non obſtante fecit, quod potuit, & per bonos amicos impetrato favore & auxilio Imperatoris Ludovici, pecunijs redemit.

De Wichardo hujus Monafterij Hirſaugienſis XXXII. Abbate, qui præfuit annis XII. & varijs actis illius temporis.

Wichardus
Abbas Hir-
ſaugienſis
xxxii.

Anno igitur prænotato Dominicæ Nativitatis MCCCXLI. regnante Ludovico Imperatore quarto, residente in cathedra Petri apud Avenionem Benedicto Papa XII. Spirenfem verò gubernante Pontificatum Gerardo de Crentberg Epifcopo, Indictione Rom. nonâ in menſe Novembri duodecimâ die vacante Abbati hujus inſignis Monafterij Hirſaugienſis convenientes in locum capitularem fratres ſolatio Paſtoris deſtituti, præmiſſis orationibus ex more conſuetis, in Abbatem unanimi conſenſu elegerunt unum ex ſe Monachum nomine Wichardum, virum probatæ ætatis, & in Sacerdotio conſtitutum, qui ſub Sigifmundo Abbate majoris Cellerarij aliquandiu cum profeſſu Cœnobij geſſit officium.

Electus autem per fratres Canonicè poſt dies paucos ad Gerardum Epifcopum Spirenfem proficiſcitur; à quo confirmatus auctoritate ordinariâ, deinde Abbas in feſtivate S. Andreae Apoſtoli ab eodem ordinatur Spiræ in Eccleſia cathedrali, cum ſolemnitate conſuetâ, in frequentia multorum hominum. Ordinatus autem cum ſuis ad Monafterium revertitur, & à die computando electionis ſuæ uſque ad diem mortis præfuit annis XIV. & menſibus IV. in ſolicitudine magna, & laboribus continuis. Erat autem Wichardus iſte patriâ Suevus (vel ut alibi comperimus) Alſatus, honeſtis parentibus ortus, qui Monachus factus ſub Henrico Abbate, ſecundum mores clauſtraliū illius temporis inter alios ſine querela converſabatur, & primò quidem in Eccleſia Cuſtodis geſſit officium, poſtea verò ſub Sigifmundo Abbate Cellerarius major factus, miniſterium ſuum fideliter implevit, & Coadjutor Abbati ſtudioſus in omnibus extitit.

Alienata
Wichardus
Abbas bona
plura
pecuniâ redemit.

Factus deinde Abbas, prædeceſſoris ſui quantum potuit inhaſit veſtigijs, & per ſuam induſtriam bona quædam alienata dudum à Monafterio ad ejus poſſeſſionem, datâ pecuniâ revocavit. Fuit enim homo laborioſus, & ſingulari prudentiâ circumſpectus, maximè quantum ad rerum temporalium pertinet adminiſtrationem. Verùm Prædeceſſorum ſuorum negligentia factum eſt, quod nimium gravatus ære alieno bonæ voluntatis ſuæ non potuit conſequi effectum, quo Monafterium ad priſtinum reduceret ſtatum; fecit autem, quod potuit, & regiminis ſui tempus utiliter expendit.

Qua-

Quantum verò ad integritatem spiritualis vitæ & monasticæ institutionis pertinet, omnis penè Monachus nostri Ordinis à puritate regularis conversationis eo tempore per totam Germaniam nimium claudicabat, & vix erat Coenobium, in quo monasticæ leges vel mediocriter servarentur. Peculium enim, quod Monachis omnibus non minus Canonicum Jus, quàm regula monastica interdicit, passim singulis permittebatur; in multis quòque periclitabatur Castitatis vera sinceritas, & obedientiæ humilitas in Monachis rara fuit. Sic omnia quantumlibet bona cujuslibet vitæ studia, semper cum tempore ut ita dicamus senescunt atque deficiunt, & cuncta vanitati esse obnoxia ostendunt.

Abbas igitur Wichardus, cum vivendi modum, quem in Monasterio reperit, cum emendare non posse videretur, inconvulsam suis Monachis permisit. Gaudebant ex antiqua corruptione peculio: carnibus etiam quadrupedum omnes per totam Germaniam sine aliquo conscientia scrupulo vescabantur, & de interna conversatione spiritus ac puritate mentis cura paucis inesse videbatur.

Pontifices nonnulli Ecclesiarum cupientes Monasteria Ordinis in suis constituta Diocæsibus meliora pro viribus revocare, cum nec personas haberent pro reformatione idoneas, nec modum & formam reformandi, ut magnum aliquid putarentur fecisse, proventuum & bonorum inter Abbates & Monachos divisionem contra monasticam puritatem introduxerunt, quasi per hoc desolatis Monasterijs maximoperè videretur consultum. Quorum imitatione Herbipolensium Antistes Otto inter Hermannum de Chuname Abbatem & Conventum Monasterij S. Protomartyris Stephani proventuum divisionem admisit; & idem fieri per suam Diocæsiam & in alijs Coenobijs præcepit. Sed non fuit iste verus reformandi modus, qui multa Ordinis nostri Monasteria in ultimam sicut hodie cernimus, paupertatis inopiam præcipita vit.

MCCCXLII.

Anno Wichardi Abbatis primo currente, xxiii. die mensis Januarij primâ horâ noctis, nubium horrendâ tempestate subortâ, maxima & terribilia in aëre tonitrua fuerunt audita: coruscationes quòque apparuerunt & fulgura, quibus in æstatis medio similia non fuerunt, cum grandine ac pluvia tanta, quòd homines territi nimium, diem putabant adesse novissimum, propterea, quòd in his terris hyeme non consueverunt audiri tonitrua, nèque fieri coruscationes, sicut in Italia & æquinoctiali vicinantibus.

Eodem anno Benedictus ex Monacho Cisterciensis Ordinis Papa xii. moritur, & in Avenione sepelitur, cui mox in Pontificatu successit Petrus Rogerius Archiepiscopus Rotomagensis Cardinalis Ordinis S. P. N. Benedicti, Clemens Papa vi. nuncupatus, sedit annis decem, mensibus sex & diebus octo: vir tam in divinis scripturis, quàm in Jure doctissimus, & sermonum Declamator egregius. Patriâ fuit Lemovicensis, & primo ex Monacho Abbas Fiscanensis, postea Episcopus Atrebatensis, deinde Rotomagensis in Normandia Archiepiscopus & Cardinalis, ac postremò Papa. Qui cum esset omnifariam eruditissimus, scripsit adhuc in Abbacia constitutus nonnulla ingenij sui præclara opuscula, è quibus nominantur subjecta. Sermones ad fratres & alios plures lib. i. In laudem Caroli Regis

Divisiones reddituum inter Abbates & Conventus fiebant.

Clemens fuit Papa vi. ex Monacho nostri Ordinis,

Wichardus

Herfaug

II

S. V.
15

Regis Gallorum. In Canonizationem S. Iyonis, tract. i. Epistolarum ad diversos lib. i. Orationes quoque & Collationes plures, & alia quæ hæcenus videre non potui.

Wilhelmus
Abbas Maf-
siliensis no-
stri Ord.

Claruit his temporibus Wilhelmus Abbas Monasterij S. Victoris prope Massiliam Ordinis D. P. N. Benedicti, patriâ Lemovicensis, Doctor Canonum insignis, quem propter magnam ingenij sui vivacitatem, & in agendis prudentiam, Clemens Papa sextus. cum alijs novem viris æque doctissimis in Cardinalem S. Rom. Ecclesiæ ordinavit. Cujus viri tanta fuere in Domino virtutes, ut post mortem Innocentij Papæ vi. Romanus fieri Pontifex, ut inferius dicemus, loco suo mereretur.

Dronek
Castellum
Comitis
Silvestris.

Anno prænotato Comes Silvestris de Duna, qui pluribus annis contra Baldevinum Archiepiscopum Trevirorum inimicitias gesserat, pecunijs simul & viribus jam omnino exhaustus, accepto suorum consilio ad ipsum Pontificem in Palatio non coactus, sed propriâ sponte venit. indulgentiam petijt, & gratiam impetravit, ac deinceps usque ad mortem pacificus permansit, nec amplius contra Ecclesiam quicquam præsumpsit. Castellum suum Droneken nuncupatum, quod duobus à Mosella distat miliaribus, cum villa Dalsfangen, & cæteris ad illud pertinentibus Feudum esse Trevirensis Ecclesiæ, quod prius negaverat, recognovit. Et sic inter eos pace denuo reformatâ Comes Archiepiscopo fidelis permansit.

Maxima
inundatio
aquarum,
quæ multa
subvertit
ædificia.

Eodem anno XXI. die mensis Julij, mane inter solis ortum & meridiem aquarum inundatio maxima fuit apud Francos orientales. Moganus namque fluvius, qui Herbipolim civitatem Francorum præterruit, subito in tantam excrevit magnitudinem, prius & earente inauditam, quod eodem die usque ad gradus majoris Ecclesiæ memoratæ turris ascendens primas ex lapide columnas, quæ sunt ante porticum templi, suâ inundatione apprehendit. Multa fecit in circuitu mortalibus damna; pontem namque pretiosum lapideum inter civitatem & suburbanum Ducule antiquitus super Moganum, satis ut putabatur firmiter constitutum, hæc ipsa inundatio aquarum cum muris, & turribus cunctis destruxit, muros quoque urbis ab occidente subvertit, & plures in civitate domos, non sine gravissimo damno atque periculo funditus evertit. In agris quoque, pratis, hortis atque vineis hæc inundatio aquarum ab utraque parte Mogani, supra, circa, & infra Herbipolim infinita mortalibus damna fecit, multas pauperum casas in villis cum omnibus Mogani pontibus evertit.

Præcesserat hanc cladem pluvia dierum multorum, donec tandem stagnis ruptis, atque piscinis, quarum in orientali Francia copiosus est numerus, aquæ nimium adauctæ sunt usque adeo, ut imminere alterum Noe diluvium crederetur. Nec fuit in sola Francia Orientali hæc nimis periculosa inundatio aquarum, sed in Allemannia quoque similiter, quam nunc Sueviam nuncupamus, apud Alsatias & Rhenanos maxima hominibus intulit damna, domos & villas plurimas subvertit.

In die festo S. Mariæ Magdalena: pontem super Moganum juxta oppidum Frankfurt hæc ipsa inundatio subvertens confregit, muros oppidi à parte fluminis dejecit, vicinâque muro domos funditus evertit. Hinc nimium territi Cives ad Ecclesiam S. Mariæ semper virginis confluerunt, votis & orationibus divinum invocare præsidium, meritum ejus Castissimæ

stiffimæ Virginis, nec destiterunt à precibus, donec aquæ DEO miserante fuerunt imminutæ. In cujus beneficij memoriam Franckofurtenses, quotannis in festo B. Mariæ Magdalenæ cum pompa & solemnitate Clero præeunte per oppidum festivè incedunt.

MCCCXLIII.

Anno Wichardi Abbatis secundo, moritur Reinhardus primus ex Comite Dux Geldria, magnanimus & bellicosus, duos relinquens filios, Reinhardum sui nominis primogenitum, & Eduardum secundogenitum, quorum primus Patri successit in Ducatu, uxorem habens Joannis Brabantia Ducis filiam, de qua liberos non suscepit. Post annos x. quibus præfuit Reinhardus, frater ejus Eduardus principandi cupidine ductus illum carceri mancipavit, & per decennium in arcta custodia captivum detinuit, sibiq; Ducatum Fratris per tyrannidem usurpavit, quod mali occasionem tribuit.

Reinhardus Dux Geldria primus obiit.

Eodem anno Clemens Papa vi. iterum confirmavit & publicari mandavit. ad instantiam Regis Gallorum censuras & processus Joannis quondam Papæ xxii. contra Ludovicum Imperatorem quartum. Unde commotus Imperator scripsit & mandavit Gallo dicens: *Tu Reçtor es Papa, & omnia tuo facit arbitrio; quocirca tibi præcipimus, & mandamus, ut cures quantocius, quo per eum ab injustis solvamur censuris, in quas tuâ machinatione iniquâ ab initio sumus desruti; alioquin regibus, & principibus, & amicis in auxilium vocatis bellum tibi atrocissimum inferemus, humiliaturi cum Deo stultiam superbiam tuam.*

Imperator bellum minatur Gallorum Regi propter censuras.

Territus his Ludovici mandatis Gallorum Rex, quem Anglorum fortitudo non parum eo tempore debellando contriverat, ac metuens exterminium Gallici regni, Pontificem apud Avenionem cum sua Curia residentem accessit, & plura cum eo pro Ludovico Imperatore invitus tractavit. Postremò consultationibus multis Papa cum Gallo præhabitis, formam quandam, indecentes & fœdas Imperio simul & Regno continentem articulos per Notarium concepit, quam per nuntios Imperatori destinavit, scribens illi: *Quod eum à censuris non absolveret, nisi articulos omnes sibi propositos se observaturum firmiter ac perpetuò juraret.*

Imperator autem Papæ per Ambasiatores suos rescripsit: *Se quidem & amare & bello præferre pacem, nihilque optare amplius, quam in unitate S. Matris Ecclesiæ Catholicæ semper & vivere & mori, propterea que promptum atque paratum omnem conditionem suscipere honestam: articulos vero nunc sibi propositos ab eo, nec sua personæ honestos esse, nec decentes Imperio: & ob id nullatenus fore admittendos, velle se tamen quamprimum possit, illos exhibere in publica convocatione regni Germanici Principibus: & quidquid illorum fuerit statuto decretum, sine mutatione aliqua firmiter observare.* Cum his nuntios dimisit, & Principes in sequentem annum, ut dicemus, convocavit.

Anno quoque Wichardi Abbatis prænotato facta est dissensio magna inter Austria Duces, & Comitem de Wirtenberg propter quadam oppida & dominia, quæ Comes quidam de Schelltingen Australibus pecunia vendiderat, in quibus memoratus Comes de Wirtenberg se non nihil juris habere contendebat. Contractis itaque copijs idem Comes oppidum Mengen obsidione cinxit, & devastavit imprimis, deinde verò suum præcedens exercitum, etiam aliud oppidum Eslingen gravissimâ

Comes de Wirtenberg contra Duces Austria bellum agit.

B b

&

Wichardus

Hirsaug

II
S:V
15

& diurnâ obſidione vallavit. Famis deinde ingens calamitas graviter intus afflixit obſeſſos: quibus niſi tandem Auſtrales veniſſent in auxilium, propè fuit, ut oppidum tradere adverſario cogerentur.

MCCCXLIV.

Anno Wichardi Abbatis tertio Reinherus Comes quidam de Weſterburg homo ſævus & contemptor bonorum, in odium Baldevini Archiepiſcopi Trevirorum, conjunctis ſibi latronibus multis, rapinas, & incendia per terras Eccleſiæ publicâ incurſione patravit: quibus motus Archiepiſcopus contraxit exercitum, & Caſtella ejus Schadeck & Cretzenavv cum pertinentiſſeorum obſedit, cepit, & ditioni Eccleſiæ ſuæ Trevirenſis in manu valida potenter ſubjecit.

Eodem anno ii. die menſis Julij mortuus eſt Udalricus Comes de Wirtenberg, duos relinquens filios Udalricum & Eberhardum, quorum primus poſt annos xxvi. ut ſuo loco dicemus, abſque liberis mortuus eſt. Eberhardus verò per plures annos ſupervivens, cum civitatibus regi conſtituit prælia multa; de quo ſimiliter, quod nobis innotuit, ſuo loco dicemus.

Conventus
Principum
apud Fran-
kencure
factus eſt.

Anno etiam prænotato xvii. die menſis Septembris, convenerunt apud Frankenfurt oppidum Regni Principes, Ludovico Imperatore mandante; ubi lectis, & examinatis Papæ articulis, quos priori anno ſicut diximus, jurandos Cæſari propoſuerat, unanimiter omnes concluſerunt, nullum eorum penitus ab eo ſuſcipiendum, vel jurandum, propter eâ quod penè omnes in periculum regni, & in dedecus atque ruinam totius Imperij excogitati viderentur. Unde conſilio inter ſe habito nuntios cum litteris miſerunt in Avenionem ad Papam, rogantes, quatenus ab intentione hujusmodi deſiſteret, & Imperatorem ad ſuæ perſonæ turpia, & regno ſimul atque Imperio nociva minimè obligaret, quorum potentiam Papa reveritus, malè decretum revocavit.

Crux atque
Paſſagium
contra Tur-
cas prædi-
cantur ubi-
que.

His temporibus Papa Clemens vi. miſſis in Germaniam Legatis & oratoribus ſuis Crucem contra impiſſimos Turcas ubique prædicari mandavit, qui Chriſtianis magnam in Aſia concertationem & pugnam ſuſcitaverant. In omnibus itaque Germaniæ civitatibus, in oppidis quæque & villis multis ſigna crucis eriguntur; generale contra hoſtes Chriſtianorum paſſagium prædicatur: indulgentiæ multæ, & multa vel mare tranſeuntibus proprijs in perſonis, vel juxta Commiſſariorum institutionem ſua conferentibus promittuntur. In templis publicè trunci locantur ſeris obfirmati multis, in quos pecunia reponeretur pro ſubſidio fidelium conferenda, & multa ubique colligitur.

Inter multas donationes ſpiritualium ſtipendiorum, quæ promittuntur ſua in truncum piâ devotione offerentibus, etiam hoc, earent apud Germanos non auditum, in litteris continebatur Apoſtolicis, & publicè in Cancellis fuit promulgatum: *Quod omnes & ſinguli, qui certam pecuniarum taxam juxta determinationem Commiſſariorum iranco ſive ciſtule impoſuiſſent, eo perpetuo gauderent privilegio, quo liceret eis, exceptâ quadrageſimâ, oris & lacticijs uti ſextis ferijs, in vigilijs quoque Apoſtolorum, Feſtis B. Mariæ ſemper Virginis, Nativitatis Domini, omnium Sanctorum: diebus etiam quatuor temporum, & alijs jejuniorum diebus quibuſcunque per totius anni circulum, in quibus talium eſus vel ab Eccleſia de Jure, vel conſuetudine præhibetur.*

hibetur. Baldevinus Trevirorum & Walramus Coloniensium Archiepiscopi consilio suorum suffraneorum præhabito, pecuniam non modicam ex subditis sibi fidelibus colligentes veterem observantiam jejuniorum novo commutantes privilegio, & tam pro se, suisque, quam pro omnibus per ipsas duas Provincias Trevirensis & Coloniensem cum præsentibus & futuris in perpetuum hoc memoratum privilegium impetrantes, amici Sedis Apostolicæ reputati sunt. Unde usque in præsentem diem omnes Christi fideles per Dioceses dictarum Provinciarum omnes lacticiis & ovis vescuntur licite in omnibus jejuniorum Ecclesiæ diebus, solâ quadragesimâ, ut paulò jam ante diximus, exceptâ. Henricus autem de Virneburg Moguntinensium Archiepiscopus Imperatori Ludovico excommunicato pertinaciter adhærens, nec gratiam Apostolicæ Sedis habuit, nec Papæ indulgentias curavit; & propterea necque in Diocesi Moguntina, neque in alijs Diocesis illi ut Metropoli subiectis lacticiis eius alicui permittitur sano & fidei Christiano, nisi de speciali gratia, usque in præsentem diem.

Magna per totam Europam multitudo fidelium ad piam Rom. Pontificis admonitionem cruce signatur, & convenientes undique populi, cum maxima devotione pro fide Christi mare transeunt, bellum contra infideles spurcissimos alacriter assument. Inprimis Smirnam oppidum Asia minoris capiunt, in quo sua locantes præsidia, plura deinceps cum infidelibus bella gesserunt; nunc victores, nunc victi, quia non custodierunt veri mandata Dei.

Anno præscripto facta est dissensio magna inter Ottonem Episcopum & Cives Herbipolenses, ob eam, quæ inter Papam & Imperatorem tunc vertebatur, discordiam; Episcopus namque benè sensit cum Rom. Pontifice, cives autem Imperatorem Ludovicum sequebantur. In tantum hæc mox crevit dissensio, quòd se ambæ partes parabant ad bellum. Erat autem Paschale tempus, quando hæc discordia maximè efferbuit. In parte verò Episcopi Ottonis fuerunt Henricus Archiepiscopus Moguntinus, Henricus quoque junior Comes de Hennenberg vir dives & potens, Joannes Burggravius de Nürnberg, cum alijs terræ nobilibus multis, qui omnes in subsidium venire Herbipolensi Ecclesiæ proprijs sub stipendijs erant voluntarij. Cum civibus autem rebellibus Ecclesiæ contra memoratum Antistitem conspiraverant Nürenbergenses, Rotenburgenses, Windeshemenses, Wissenburgenses, & quidam alij, qui partes Imperatoris Ludovici sequebantur. Circa tempus autem messis, cum ab utraque parte jam omnia pararentur ad bellum, quorundam interventu Principum regni, negotium fuit interceptum, ut non veniretur ad prælium.

Eodem anno circa festum S. Martini bellum inter Henricum Archiepiscopum Moguntinum, & Rupertum Comitem Palatinum Rheni Bavariæq; Ducem pro quibusdam controversijs indicitur, dies congregandi & locus apud Frankensfurt oppidum Mogani determinatur. Adveniente autem termino memoratus Otto Herbipolensis Episcopus in auxilium ab Archiepiscopo suo vocatus cum equitibus quadringentis & octingentis peditibus ad bellum electissimis descendit ad Franckensfurt, locatisque haud procul ab oppido castris turmas hostiũ imperterritus expectavit; aderant & reliqui Moguntinorum auxiliarij, nihil aliud quàm adversariorum cupientes pro

B b 2

Ecclesiæ

Trevirenses & Colonienses in diebus Jejuniorum Ecclesiæ, quare vescantur lacticiis.

Quare Moguntinenses non vescantur lacticiis in diebus jejuniorum Ecclesiæ.

Inter Ottonem Episcopum & cives Herbipolenses gravis dissensio.

Inter Henricum Archiepiscopum Moguntinum & Rupertum Comitem Palatinum dissensio.

Hirsaug

Hirsaug

II
S-V
15

Ecclesie defensione congressum. Sed Palatinus audiens tantam pugnatorum convenisse multitudinem, contremuit; nec procedere in occursum expectantium ausus fuit; in suis enim continens se munitionibus, neque nuntios misit, qui voluntatem ejus prestantibus indicarent, neque ipse accedere presumpsit; quamvis in diem sextum fuerit expectatus. Unde posteaquam domi remanere potius, quam ad certamen venire velle notatus est, qui convenerant singuli ad propria redierunt.

Anno etiam prenotato feria sexta post diem S. Galli Abbatis, facta est concordia & reconciliatio inter Ottonem Episcopum Herbipolensem, & cives super omnibus & singulis differentiis causis atque negotiis, ratione quorum eatenus fuerant discordes, per Burkhardum de Sekendorff militem, & Conradum oppidi Nurnberg supremum Scultetum, in quos partes fuerat concorditer arbitratum, ejus reconciliationis littera sigillis eorundem duorum tunc fuerunt confirmata.

MCCCXLV.

Anno Wichardi Abbatis quarto, Indictione Rom. tertia decima, die mensis Augusti xxii. circa horam vesperearum mortuus est in castro montis sanctae Mariae Otto Wolfskel Episcopus Wirzburgensis, & in Cathedrali Ecclesia juxta morem sepultus: vir certe magnificus & aeterna memoria dignus, qui se in rebus Ecclesiasticis verum semper habuit Pontificem, & non minus in temporalibus Francorum strenuum ducem & Principem. Leges perutiles ac necessarias civibus suis condidit: manus consilium senatus instituit, & multa bona tempore sui Pontificatus Herbipolensi Ecclesiae comparavit.

Eodem igitur anno post mortem Ottonis Episcopi, tertia die mensis Septembris, Canonici majoris Ecclesiae Wirzburgensis convenientes in unum, pro novi electione Pontificis, Albertum ex comitibus de Hohenloe majoris Ecclesiae praepositum, ac Friderici Bambergensis Episcopi Germanum, virum prudentissimum unanimi consensu in suum Pontificem elegerunt. Qui auctoritate mox confirmatus Archiepiscopali omnes Ecclesiae munitiones simul atque Ducatum Francorum in suam ditionem accepit, cui & cives Herbipolenses, & caeteri omnes fidelitatem, ut moris est, jurarunt. Contra hunc Albertum legitime & canonicè electum Clemens Papa sextus in Avenione residens, alteri cuidam Alberto ex Comitibus de Hohenberg Alsatiae Canonico Ecclesiae Constantiensis Doctori Decretorum, Russum nuncupato, de Pontificatu Ecclesiae memoratae Wirzburgensis male informatus providit: cujus facti postea illum panituit, sicut rei probavit eventus, dum emendavit errorem. Veniens itaque Herbipolim Albertus de Hohenbreg in Episcopum Peapolitanum per Papam, sicut dictum est, provisus & ordinatus, canonicè institutum alterum cedere compulit Albertum; & in ejus locum succedens Pontificatum gessit in Ecclesia Herbipolensi annis ferme quatuor: quibus evolutis ad Frisingensem in Bavaria Episcopatum translatus est, Romani jussione Pontificis, & prior electus de Hohenloe Albertus ejusdem Papae mandato suae Ecclesiae restitutus, quemadmodum anno Wichardi Abbatis octavo latius infra dicemus.

Anno item prenotato circa Nativitatem B. Mariae semper Virginis Wilhelmus Comes, Hannoniae Hollandiae, Selandiae, Frisiaeque Dominus contracto

Otto Wirzburgensis Episcopus moritur.

Albertus de Hohenloe à Canonicis in Pontificem eligitur, sed à Papa Albertus de Hohenberg.

Wilhelmus Hollandiae cum Frisijs bellum gessit infeliciter.

contracto magno pugnatorum exercitu, contra Frisios sibi rebelles processit ad praelium, in auxilio habens Comitem de Horn, aliosque multos Comites, Barones & Nobiles. Contra quem Frisij ad bellum processuri clausas aquarum continuerunt ad tempus, quod liber pateret hostibus introitus, ut quia viribus hostem vincere non poterant, ingenio saltem (ne dicam insidijs) superarent. Postea vero quam Frisiam totus intravit exercitus Hannoniae Comitum, Frisij dato custodibus signo clausas aquarum subito omnes aperuerunt, & paucas intra horas fossata & exitus viarum omnes impleri sunt aquis, quod nulli hostium pateret locus fugiendi. Tunc Frisij ex latibus suis, quae satis opportunè in arundineto locaverant, erumpentes, fortiter aggressi sunt hostes, & quos impetus aquarum non suffocavit, gladio peremerunt. Sed multo plures abiorbuerunt aquae, inter quos etiam Comes Hannoniae Wilhelmus principalis auctor belli submersus occubuit, nec filium relinquens, nec filiam. Maximam in ea concertatione cladem à Frisijis tunc acceperunt Hollandij, quae odiorum inter eos immortalium praestitit occasionem; nam ex maximo illo Hollandiorum exercitu paucissimi evaserunt, sed penè omnes aut Frisiorum perièrè sagittis, aut praefocati aquis mori coacti sunt. Wilhelmus Comite sine liberis mortuo, Dux Brabantiae Joannes Comitatum illius ad jus suum trahere, licet frustra, contendebat. Erat autem soror memorati Comitis Margaretha uxor Ludovici Imperatoris quarti, ut in praecedentibus, anno Henrici Abbatis quinto decimo dictum est, quae pepererat ei sex filios. Haec proximior haeres terrarum fratris, ab Imperatore Principum decreto judicata, cum magno exercitu descendit in Hollandiam, & omnia quae Germani fuerant, sua ditioni potenter subjugavit, Ducemque Brabantiae cum omnibus inquietantibus populum terrae in sua redire compulit. Post haec Imperatrix Margaretha peractis omnibus, & ritè pacatis, terras praedictorum comitatum filio suo Wilhelmocommittens, in Bavariam reversa est; qui tunc titulum epistolis suis praeposuit: *Wilhelmus Dei gratia, Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariae, Comes Hannoniae, Hollandiae, Selandiae, & Dominus Frisiae.* Rexit planè memoratos Comitatus deinceps annis quatuordecim.

Fuit autem Wilhelmus iste homo temerarius, superbus, Cleri persecutor, & devastator Ecclesiarum, qui multa mala intulit Episcopo Trajectensi, ut suo tempore & loco plenius dicemus. Matrem quoque propriam post obitum Patris, à qua & per quam omnem principatum suum fuerat assecutus, in multis saepe contristavit, eam ad se venientem recipere noluit, sed persecutus miserabiliter fuit: unde post annos quatuordecim in principatu exactos, Deo vindicante Sanctorum injurias, ut dicitur inferius, morbum incidit, & vesanus delirusque factus, sine liberis gaudentibus cunctis miserabiliter decessit. Post quem frater ejus Albertus, sicut infra dicemus, terram obtinuit.

Ab isto tempore Palatini Comites Bavariaeque Duces per annos octoginta, Hollandiae, Hannoniae, & Selandiae Comitatus cum parte Frisiae, successione haereditaria obtinuerunt, usque ad annum Dominicae Nativitatis mcccxxv. Tunc enim Joannes Dux Burgundiae, cujus mater filia fuit domus Bavariae, Comitatus jam dictos sibi armis potenter usurpavit.

Imperatrix
soror occisi
Comitis
potenter
intravit
Hollandiam,

Wilhelmus
filius Imperatoris
fit
Comes in
Hollandia
annis xiv.

Wichardus

Hirsaug

II

S.V
18

Henricus
Archiepiſc.
Moguntinus à Papa
citus ex-
communi-
catur.

Anno Wichardi Abbatis memorato, Clemens Papa ſextus in Avenione reſidens, Henricum de Virneburg Archiepiſcopum Moguntinum ad ſe in propria perſona citavit, ad inſtantiam quorundam delatorum, propterea, quòd Ludovico Imperatori excommunicato jam diu nimis adharere pertinaciter, & de auctoritate Rom. Pontificis minus Catholicè ſentire videretur; citatus autem contempſit: unde Papa commotus, eum in publico mulcorum conſitorio excommunicavit, & denuntiari per ejus Provinciam præcepit.

MCCCXLVI.

Gerlacus à
Naſaw
Archiepiſc.
Moguntinus à Papa
inſtituitur.

Anno Wichardi Abbatis quinto, die verò menſis Aprilis ſeptimo, Clemens Papa ſextus apud Avenionem in Conſitorio publico de conſilio & aſſenſu Cardinalium Henricum ex Comitibus de Virneburg Archiepiſcopum Moguntinum citatum, & non comparentem, ut jam diximus, per ſententiam ab omni dignitate Pontificali depoſuit, & privatum omni jure, quod habuerat ad Moguntinam Eccleſiam, in perpetuum pronuntiavit. Verùm ne poſt Henrici depoſitionem Moguntina videretur diutius vacare inſignis Eccleſia, idem Papa Clemens Archiepiſcopatum conſultò Decano ejuſdem Eccleſiæ majoris Gerlaco, filio Gerlaci Comitum de Naſlaw viri divitis atque potentis, per cujus aſſiſtentiam partes Henrici ſperabat inſirmandas, ac penitus conterendas. Gerlacus itaque aſſumpto Pontificatu, Henricum quà potuit perſequitur, & Eccleſia Moguntina illis inter ſe per annos ſerme octo pro Archiepiſcopatu decertantibus, penè tota deſolatur; Henricus enim Papæ contempſit ſententiam, & ſe ut prius Archiepiſcopum geſſit in omnibus. Canonem quoque de Falckenſtein Canonicum Eccleſiæ memoratæ, virum doctum atque prudentem, qui poſt Baldevvinum factus eſt Archiepiſcopus Trevirorum, in coadjutorem ſibi conſtituit, per cujus induſtriam ſimul & ſuffragia cognatorum partes ſuas non parum contra Gerlacum tuebatur. Per annos tamen octo continuos, quibus Henricus poſt ſui depoſitionem ſupervixit, ad quietam poſſeſſionem Gerlacus non pervenit, uterque tamen ſe geſſit Archiepiſcopum, & tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus Pontificis uterque in locis ſibi commodis exercebat officium. Durante hoc Schiſmate, per annos ſicuti diximus octo, miſerabili deſolatione in utroque ſtatu Moguntina premebatur Eccleſia, tantæque damna per illud tempus in re familiari ſuſtinuit, quanta in centum annis poſteà non potuit recuperare. Ambo namque contendentes pro lana, nullus ſe verum aut voluit, aut potuit exhibere paſtorem, ſed ut ſuam quiſque partem rebus & viribus meliorem redderet, proventus Eccleſiæ annuos & cenſus ambo miſerabiliter alienando diſtraxerunt. Pauperum Ruſticorum in tota poſſeſſione Principatus incendia, ſpolia, & ultimam deſolationem conſultò pertranſeo, Monafteriorum & Eccleſiarum calamitatem non adverto, unum fuit malorum omnium maximum, tot periculum (ne dicam damnatio) animarum, dum cuiuſque partis caput in alteram excommunicationis fulminaret ſententiam, & præſumptam quiſque ſuam defenderet exiſtimationem.

Anno etiam prænotato inter Reinhardum Geldriæ Ducem, & Eduardum fratrem ejus graviffima fuit ſuborta diſſenſio, quæ in magnum totius Principatus detrimentum ſuccreſcens, infinitam pauperibus terræ intulit deſola-

desolationem; sapius namque inter se pugnantibus multi ceciderunt in ore gladij perempti: villæ manserunt absque habitationibus deserta: destructa igne castella, & terra Colonis aut interfectis aut fugâ lapsis, suam inculta sterilitatem deplorabat.

Eodem anno Clemens Papa sextus in Avenione scripsit Principibus Regni Germanici, seriofius mandans, ut infra certum terminum, quem eis in litteris tunc præfixerat, alium eligerent Regem, in Romanum, postea Imperatorem à se coronandum in Ludovici dudum abrogati locum; quod nisi quantocius facere curaverint, se de Imperio dispositurum, quod sibi & Ecclesiæ utilius videretur.

Anno igitur memorato Principes Regni litteris Papæ susceptis, ad oppidum juxta Rheni fluentia constitutum, quod Renfe nuncupatur, haud procul à Confluentia convenerunt, Ludovici abrogationem & Papæ sententiam collaudantes; nam ad oppidum Frankensurt, ubi locus ab antiquo est regis eligendi, tantum non poterant habere accessum propter insidias Henrici abrogati quondam Archiepiscopi Moguntini, & oppidanos Frankensurtenses, qui partes Ludovici pertinacissimè sequentes viribus tuebantur. Erant autem nomina Principum, qui convenerant ista: Baldevvinus Archiepiscopus Trevirorum, Gerlacus Archiepiscopus Coloniensis, Joannes Rex Bohemiæ, & Saxonum Dux Rudolphus.

Igitur anno prænotato undecimâ die mensis Julij, memorati principes consilio inter se cum multa, ut ferebatur, maturitate habito, in eo loco extra prædictum oppidum, ubi inter nûcum arbores Regia sedes hodie constructa lapidibus cernitur, confidentes, Carolum Marchionem Moraviæ, Joannis Bohemiæ Regis primogenitum, in Regem Germaniæ, & Rom. Imperatorem concorditer elegerunt, virum doctum & Imperio dignum, qui uxorem habuit Philippi regis Gallorum sororem, quæ peperit ei inter alios liberos Wenceslaum Bohemiæ Regem, qui Patri successit in Imperio.

Electio autem celebratâ supradicti Principes Carolum electum suum cum genitore præsentem, ad oppidum Coloniensis Ecclesiæ Bunnam festivè duxerunt, quem Walramus Coloniensium Archiepiscopus in Regem Germaniæ solemniter consecravit; non enim tutò poterant in Aquasgrani, ubi Capella est Regni, cum electo procedere, propter metum Aquensium, qui partes Ludovici sequebantur: & ab eo tempore Carolus iste quartus regnavit annis duobus & triginta, quamquam Ludovico vivente ad regni plenam possessionem non pervenit, licet Papa electionem in eum factam mox collaudaverit. Adolphus namque sive ut alij volunt, Rupertus Comes Palatinus Rheni, Ludovicus Brandenburgensium Marchio filius Imperatoris Ludovici, Duces Bavariæ, cum omnibus penè civitatibus & oppidis regni partes Imperatoris Ludovici senioris, in cujus verba semel juraverant, fidelissimè sequebantur. Henricus etiam Moguntinus quondam Archiepiscopus cum Ludovico sentiebat, qui tamen Ludovicus non diu supervixit, ut sequenti anno dicemus.

Anno Wichardi Abbatis præscripto, die mensis Augusti vigesimâ sextâ, quæ fuit sabbatum post festum S. Bartholomæi proxima, factum est bellum atrox inter Eduardum Regem Angliæ, & Philippum Regem Gallorum, pro Ducatu Normaniæ in Picardia, tribus à Monasterio sancti Judoci

Clemens
Papa man-
dat Princi-
pibus, ut
Regem
contra Lu-
dovicum
eligant.

Carolus
quartus in
Regem
Germano-
rum eligitur.

Carolus
quartus in
Regem
Germano-
rum eligitur.

Carolus in
Regem
Bunnæ
consecra-
tur die 26.
Novemb.

Bellum in-
ter Reges
Gallorum
Philippum,
& Angliæ
Eduardum,

Wichardus

Hirsang

II
S.V
18

Judoci milliaribus, inter duo villagia Crecy videlicet & Albam. Erat autem circa tempus vesperarum, & ingravatum est bellum, acriterque diu ab utraque parte pugnatum. Ceciderunt illa die de exercitu Regis Gallorum non minus viginti millia hominum: inter quos sagittâ percussus cujusdam Anglici mortuus cecidit Joannes nobilissimus ille Rex Bohemiæ, Dux Luzenburgi, filius quondam Henrici Imperatoris septimi, Pater Caroli memorati jam Imperatoris quarti. Similiter cum eo tunc perierunt in parte Regis Gallorum, Dux Lotharingiæ, Comes Flandriæ, Comes de Salm, Comes unus de Mansfeld Saxo, & multi ex Teutonice Comitibus, Barones, Nobiles & milites. Rex igitur Angliæ iterum de Gallis gloriosè triumphavit.

Carolus Germanorum Rex quartus in Regem Bohemiæ Pragæ coronatur.

Joanne autem rege memorato in bello sicut diximus occiso filius ejus Carolus Germanorum Rex quartus in regno Bohemorum successit, & anno prænotato tertiâ die mensis Septembris, quæ festivitate sancti Emerici Ungariæ quondam Regis fuit solemnitas, Pragæ in Ecclesia Cathedrali per Archiepiscopum in Regem Bohemiæ solemniter fuit denuo coronatus, in præsentia multorum Principum.

Anno quoque prænotato quintadecimâ die mensis Septembris, & diebus quinque immediatè præcedentibus magna subito tempestas aëria cum gelu & glacie contra temporis consuetudinem irruit, quantum ad tempestatem viventium nullus ante vidit, neque audivit. Ex qua mortalibus damna infinita provenerunt & incommoda, pauperibus nullo tempore unquam deteriora; nam omnia penè vineta per Franciam Orientalem, Sueviam, Austriam, Belgium, & circa Rhenum, atque per totam Germaniam graviter læsa, fructum quem matureſcentem jam portabant, ad vindemiam non poterant producere, & in sequentem similiter annum sterilitatem continuârunt: unde maxima vini penuria subsequuta fuit, & inopia grandis vinetorum.

MCCCXLVII.

Conventus Principum ad Carolû fit in Confluentia.

Anno Wichardi Abbatis quinto Carolus Rex Germanorum quartus Conventum Principum sibi adhærentium apud Confluentiam circa festum Purificationis B. Mariæ semper Virginis celebravit, in quo comparuerunt personaliter Baldevinus Archiepiscopus Trevirorum, Walramus Archiepiscopus Colonienſis, Gerlacus Archiepiscopus Moguntinus, Rudolphus Dux Saxonie, & Episcopus quoque Merensis, Episcopus Verdunensis, Episcopus Monasteriensis, Episcopus Leodiensis, & plures alij, quos omnes Regalibus, ut moris est, Rex Carolus infeudavit; finito Concilio Rex Carolus in Bohemiam reversus est, validum congregaturus exercitum, ad pugnandum contra Ludovicum.

Henricus Moguntinus Imperatoris querit auxilium.

Interea Ludovicus Imperator jam abrogatus, apud Monachium in Bavaria se continebat, ad quem veniens Henricus quondam Archiepiscopus Moguntinus, suas deplorabat miseras, & auxilium ejus cum gratia invocavit. Qui desolato compassus amico, solemnēs Nuntios cum eo destinavit ad oppidum Frankensurt; ubi & Canonicos Moguntinos præcepit adesse cum suis amicis, ad tractandum pro aliqui concordia inter dissidentes. Qui convenientes ad Frankensurt dies multos inuiciter tractando consumunt, alijs pro Henrico, alijs verò pro Gerlaco inter se concertantibus. Tandem verò administratio Ecclesiæ Moguntinæ tribus

fuit assignata Canonicis sub tali conditione; quod Henrico singulis annis ministrarentur de proventibus Ecclesie certa millia marcarum argenti pro sustentatione suorum. Pars Judicum Gerlaci Moguntiae, pars autem Henrici ad litus Rheni apud Altam villam in castello, quod ipse construxerat, mansionem suam habebat. Postremo tamen administratio totius Ecclesie Moguntinae uni commissa est, Cunoni videlicet de Falkenstein Canonico viro prudentissimo, quem Henricus sibi ante in Coadjutorem assumpserat, ut paulo ante jam diximus. Hunc omnes Ecclesie Moguntinae subiecti tanquam verum & legitimum administratorem, unanimiter suscipientes, in eius fidem, ut est consuetudo, iuraverunt: qui terram circueiens in manu valida, omnes Ecclesie munitiones in suam accepit potestatem, sicque administrator annis septem, potens in opere, & sermone usque ad mortem Henrici, quemadmodum suo loco plenius dicemus, permanfit.

Verum quandiu vixit Henricus, iste Cuno magis pro eo fuit, quam pro adversario eius Gerlaco, quod ex eo fuit manifestum; quoniam redditus, proventus, & decimas Praelatorum Henrico non obedientium in omnibus penè locis suae administrationi subiectis praecipue occupavit, & violenter detinuit. Fuerunt enim dies illi tribulationis & dies miseriae, in quibus illa nobilis Ecclesia Moguntina in desolatione posita, & duos Pontifices habere videbatur, & nullum.

Eo tempore Joannes de Columna S. R. E. Cardinalis praeposituram maioris Ecclesie Moguntinae Apostolicam provisione commendatam habuit, cuius fructus omnes per procuratores, ut fieri solet, in usum proprium convertit. Cuno itaque de Falkenstein praefatus, posteaquam in administratorem Ecclesie Moguntinae constitutus fuerat, avaritiam, Romanorum detestatus, simul & Dominum suum Henricum de Virneburg per Papam aegre ferens depositum, contra dictum Cardinalem se potenter opposuit: Procuratores illius omnes de Moguntia similiter expulit: proventus, & redditus praepositurae sibi usurpavit: in toto administrationis suae tempore in omnibus prudenter se habuit, & per industriam suam à multis periculis & damnis Moguntinam Ecclesiam relevavit.

Anno Wichardi Abbatis praesignato, x. die mensis Octobris, quae fuit solemnitate B. Gereonis & sociorum eius Martyrum festiva, Ludovicus Bavarus ejus nominis iv. Germanorum Rex, & Imperator Romanorum, per Joannem xxii. Benedictum xii. & Clementem vi. Pontifices Romanos dudum abrogatus, in venatione haud procul à Monasterio Fürstfeld in Bavaria, de equo concidit, & fracta eervice inter famulorum accurrentium manus expiravit. Cujus corpus ad oppidum residentiae suae Monachium relatum in Ecclesia B. Mariae semper Virginis juxta Beatrix uxoris suae prioris tumulum debito cum honore sepultum est.

Fuerunt, qui constanter & dicerent, & scriberent, illum veneno perijsse cujusdam Austriae Ducissae, quam ob foedam tetrámque oris dispositionem omnes vulgò Maultasch, id est, oris peram nuncupaverunt; manè namque in venatione constitutus, circa prandij horam ad domum reversus est: & sumpto cum ea cibo in eadem mensa, ut ipsa paraverat, mox in interioribus malè sentire cepit, quod nausea stomachi factum existimans, rursus equum conscendens ad venationem regreditur, sperans

C c quòd

Cunoni de Falkenstein administratione Ecclesie soli committitur.

Cunonis de Falkenstein audax facinus.

Ludovicus Imperator iv. cadens de equo suo moritur.

Wichardus

Wichardus

II

S-V
15

Erat
que
Regia
rcul.
Rex
septi-
m eo
Flan-
Teu-
erum
filius
cessit,
sancti
Cathe-
deno
is, &
s aeru
um ei
ortall-
o tem-
Orien-
tocam
abant,
er an-
secua
uatus
ca fe-
orrupt-
ramus
Ra-
erdu-
j, quos
ncilio
exerci-
um in
episco-
gram
um eo
os pra-
a inter
uilliter
inter se
tribus
fuit

quòd agitatione corporis melius esset habiturus. Verùm secus accidit. Incalescente nãmque agitato corpore nimium debilitatus est, dissimulansque internum cordis defectum, postremò de equo cecidit, & inter famulorum manus, sicut diximus, expiravit. Vir alioquin humanissimus, pius, & pacificus, qui contumelias & injurias sibi multipliciter irrogatas a quo semper animo toleravit, & magis benignitate atque clementiâ, quàm severitate vincere quoscunque adversarios studuit.

Quæ fuerit
causa depo-
sitionis Lu-
dovici ab
Imperio,
notantur
articuli.

Contra hunc Ludovicum Imperatorem Clemens Papa vi. anno priorè in Cœna Domini apud Avenionem, sermonem in publico Confessorio habuit mordacissimum, omnésque censuras & processus Joannis Papæ xxii. in eum fulminatos dudum, innovans, sequentes illi articulos imposuit.

Articulus i.

Primus articulus, quem Papa Ludovico Imperatori objecit, iste fuit. Dicebat, illum esse hæreticum, atque Schismaticum, & non solum de Romana Ecclesia, sed etiam de fide Catholica malè sentientem, quod multis per eum gestis, dictis, & factis probare conabatur, quæ nos brevitate causâ scienter omittimus.

Articulus
ii.

Secundus articulus, quòd Romanæ determinationes Ecclesiæ pertinaciter contemneret, & suas opiniones falsas & temerarias veritati semper prætulisset. Determinationem nãmque Joannis xxii. de paupertate Christi, quam contra Fratricellos ediderat hæreticos, ut anno Sigismundi Abbatis sexto est dictum, Ludovicus Imperator contempsit; eamque persuasione quorundam ex Ordine minorum, qui Michaëlem de Cesena, & Wilhelmum de Okam sequebantur, deceptus dixit fore hæreticam; & in positionem se credere contrariam juramento firmavit.

Articulus
iii.

Tertius articulus, qui depositionis ejus causam dedit non ultimam, fuit: quòd sensit, credit, dixit, scripsit & pertinaciter etiam defendens Imperatorem Romanorum Jus habere plenum instiuendi simul & deponendi Papam. Cujus erroris documentum extitit, quòd Petrum de Corbaria in Antipapam exaltavit.

Articulus
iv.

Quartus articulus depositionis ab Imperio fuit, quòd citatus super hæresi responsurus non comparuit: & excommunicatus pro contumacia non advertit, sed per decennium in excommunicatione contumaciter perseveravit.

Articulus
v.

Quintus articulus, quòd Joannem de Landavv hæresiarcham, Michaëlem quoque de Cesena quondam Ordinis Minorum Generalem cum sibi adherentibus, qui Joannem Papam xxii. blasphemaverunt esse hæreticum, sicut patet in quodam libello Wilhelmi de Okam, quem de erroribus memorati Pontificis prænotavit, secum tenuit, fovit, & contra Ecclesiam pertinaciter defensavit.

Articulus
vi.

Sextus articulus: quòd Episcopatus & Abbatias, quibus voluit, non canonicè, neque electis, sed pro muneribus irrumpentibus contulit: interdicitum Apostolicum contempsit; servantibus illud civitates interdixit: Presbyteros Papæ obedientes, beneficijs & præbendis suis privavit, & multis contumelijs affecit.

Articulus
vii.

Septimus articulus, quòd matrimonia in facie Ecclesiæ ritè solemnizata diremit, similiter & in gradu prohibito conjunxit: quod manifestum ex eo constat: quia filium Regis Bohemiæ de Comitatu Carinthiæ, quem
ei cum

ei cum filia ultimi Comitis hærede legitimâ contulerat, violenter eiecit: raptamque uxorem ejus, cum qua undecim annis in matrimonio legali habitaverat, eam filio suo absque Judicio Ecclesiæ temerariè copulavit in scandalum plurimorum.

Pro his memoratis articulis, sive ut verius dicatur, transgressionibus Ludovici Imperatoris IV. motus Clemens Papa VI. eum ab Imperio Auctoritate Apostolicâ deposuit, & Principibus, ut alium eligerent, mandavit.

Eodem anno post mortem Imperatoris Ludovici convenerunt in unum Rupertus Comes Palatinus Rheni, Ludovicus Marchio Brandenburgensis filius mortui Cæsaris, Henricus quondam Archiepiscopus Moguntinus, qui se Pontificem etiam abrogatus gessit in omnibus, cum Bavaris Ducibus, in oppido ipsius Palatini Oppenheim, animo & intentione novum eligendi Germaniæ Regem; dicebant enim, Caroli electionem non fuisse Canonicam: & propterea Baldevinum Archiepiscopum Trevirorum, Walramum Archiepiscopum Coloniensem, & Rudolphum Saxonie Ducem ad terminum electionis per litteras vocaverunt. Henricus autem de Virneburg Archiepiscopum se gerens Moguntinum, ne vocaretur Gerlacus, effecit. Regem quoque adesse Bohemiæ, cum esset electus, ratio non permisit.

Die verò electionis instante citatorum nullus comparuit, utpote qui se Regem elegerit canonice non dubitarent. Unde cæteri, quos convenisse jam diximus, comitio inter se habito, Eduardum Regem Anglorum, de cujus victoria in Gallijs plura diximus, in Germanorum Regem, & consequenter in Romanorum Imperatorem coronandum unanimi consensu elegerunt; ordinatisque ad eum nuntijs magnæ auctoritatis, ut venire quantoocius non tardaret, instantissimè rogabant, pollicentes arma, viros, impensas, & quicquid pro Imperio consequendo contra Carolum videretur necessarium.

Venientes in Angliam oratores jam dictorum Principum, ab Eduardo Rege summo cum honore fuerunt excepti: quibus summam legationis suæ coram eo dicentibus, Rex tale fertur dedisse responsum: *Benevolentia Principum vestrorum, & in me charitati gratias ago, & quod me Romano dignum censuerunt Imperio, non mediocriter exulto. Verumtamen tanta mihi cura est & sollicitudo continua in gubernandis regnis meis paternis Angliæ videlicet, Francia, atque Hiberniæ, quod Romano Imperio non possum intendere. Unde jus meum omne, si quod mihi competit ad Imperium, in manus Electorum meorum, cum gratiarum actione, liberâ & spontaneâ voluntate resigno.* His Oratores auditis, ac bene remunerati, ad suos in Germaniam redierunt.

Postea verò quàm Principes memorati Regis Angliæ audivissent responsum, quòd Regnum Germaniæ cum Imperio Romanorum non vellet assumere, sed electioni de se factæ renuntiasset, iterum apud Frankfurt conveniunt, & Misnensium Marchionem Ludovici quondam Imperatoris generum in Regem Germaniæ, & Imperatorem eligunt Romanorum. Qui per oratores prædictorum Principum rogatus, ut regnum susciperet, libenter consensit, & se venturum quantoocius cum exercitu armorum ad partes Rheni promisit. Carolus autem Rex, ubi contra se Marchionem intellexit electum, suos ad eum oratores destinavit solemnes, & multis ei rationibus persuadere conatus est, ut invalidæ

Eduardus
Rex Angliæ
ad Imperiū
contra Car-
rolum Rex
eligitur.

Marchio
Misnensis
contra Car-
rolum Rex
eligitur.

renuntiaret electioni: poſt multos tandem variòſque tractatus, Marchio conſiderans potentiam Caroli, eò quòd ex æquo non poſſet cum eo certare; maximè verò, quòd ejus electio jam eſſet à Sede Apoſtolica confirmata, prudenti ſuorum uſus conſilio, x. argenti marcarum millia, que offerebantur à Carolo, accepit, & omne jus ſuum ad regnum illi reſignavit.

Guntherus Comes de Schwarzburg in Regem electus est.

Quod poſtquam Principibus memoratis innotuit, irati ſunt, & pro electione Regis jam tertij, tertio apud Franckenfurt oppidum conveniunt, habitisque inter ſe conſilijs multis Guntherum tandem Comitem de Schvarzenburg Thuringum in Regem concorditer elegerunt, qui & ipſe conſenſit electioni, & exercitum pugnatorum contra Carolum ſtatim congregavit. Verùm cum iſta non ſtatim poſt mortem Ludovici, ſed ſucceſſivè poſterius facta ſint, ſingulis annis geſta ſua reſervantes ſcribenda, omiſſa repetamus.

Anno igitur prænotato, cum adhuc mors Ludovici lateret Carolum Regem in Bohemia conſtitutum, quid ageret, aut quomodo vinceret illum, quem viventem æſtimavit, ſedulò cogitavit; magno igitur Bohemorum, Sclavorum & Moravianorum congregato exercitu contra Ludovicum pugnaturus verſus Bavariam proficiſcitur: quem ubi mortuum cognoviſſet in itinere conſtitutus, ne ſæviret in pauperes terræ, ad pacem animo mitigatur. Die itaque menſis Octobris xxii. venit ad Ratisbonam, & à civibus ut Rex Germaniæ verus cum honore ſuſcipitur, conſuetis juramentis veneratur.

Carolus Rex Norinbergensis pecuniâ in deditiõnem accepit.

Inde profectus cum exercitu ad Norinberg oppidum Regni, ultimi die menſis Octobris à civibus intromittitur, ſuſceptoque fidelitatis juramento, ut moris eſt, Rex ab omnibus ſalutatur. Sunt tamen qui ſcribunt, eam Norinbergensium fidem ſeu obedientiam non parvis muneribus à Carolo fuiſſe comparatam; Burggravium quoque Norinbergensium magnis pecunijs, & pollicitationibus ſibi fecit obnoxium. Horum exemplo provocati & alij plures Regni cives, tam in Francia Orientali, quàm alibi Regem Carolum placidè ſuſceperunt.

Exinde Rex Carolus per Alſatiam ducens exercitum, ſua illam ditionem ſine pugna ſubjecit. Veniens autem Baſileam petivit ingreſſum, ſed cives illum nolebant intromittere; niſi prius à cenſuris abſolverentur omnibus, quas propter Ludovici adhaſionem incurriſſent. Habebat ſecum Apoſtolice Sedis Legatum quendam Rex Carolus, qui Baſileenſes ad ejus inſtantiam abſolvit. Quo factò civitatem ingredi permiſſus eſt; cui omnes juramentum fidelitatis ſolitum præſtiterunt.

Rex Evangelium Baſileæ legit ad miſſam.

In nocte quoque Dominicæ Nativitatis Rex Carolus in principali Eccleſia Baſileenſi, ſacris indutus ornamentis Diaconi, gladium tenens aureum in dextra manu, & coronam portans in capite regalem, Evangelium legit ad miſſam: *Exijt edictum à Caſare Auguſto: Et Sacramentum Dominici Corporis accepit.*

Anno etiam præſignato vindemia perexigua fuit, & parvum emolumentum ex vinetis mortalibus provenit; nam vix pars vini decima crevit, ex eo, quòd vineta ſicut anno præcedente ſimul & iſto dictum eſt, perierunt.

Eodem quoque anno ingens vapor magnitudine horribili à Boreali motus regione magno aſpicientium terrore per aërem medium in terram dilabitur.

disabitur. Fuerunt etiam, qui scripserunt, hoc ipso quoque anno quasdam minutas bestiolas multiplicato numero, imò innumerabiles penitus in Oriente decidisse de caelo in terram, quarum corruptio mortalibus induxit pestem anno sequente maximam.

Prædixerat hanc mortalium cladem ante triennium Astronomus quidam, in sua arte peritus; cujus verba, quoniam brevia sunt, ex ordine ponamus. *Unus erit mundi Dominus solus. Imperium Romanum exaltabitur. Contentiones multe & magnæ erunt in terra. Tyrannus Gallorum Rex cadet cum Baronibus suis. Tonitrua fiet insolitum & horribile. Magna sanguinis erunt effusiones. Papa cum Cardinalibus suis dissipabitur. Erit fames magna in terris. Pestilentia quoque & mortalitas hominum per universum orbem horrenda & inassimabilis. Calor erit magnus in æstate: & frigus nimium in hyeme. Semina corruptentur in terra. Vindicabitur injuria Regis: & regina veneris fuga transfugerit ad exteros. Pulices, locustæ, & animalia venenosa multa erunt super terram: & plura in aère signa apparebunt atque mirabilia.* Ex his quæ futura prædixerat, in anno Dominicæ Nativitatis millesimo trecentesimo quadagesimo octavo plura contigerunt, non omnia; quæ utrum reverà præviderent ex astris, an ex conjectura præsumperit aliqua eorum, quæ præcesserunt, mihi non satis apparet hæc vice manifestum.

MCCCXLVIII.

Anno Wichardi Abbatis septimo fuit quidam homo Ribaldus, qui lucri causâ Volmarum se Marchionem Brandenburgensem finxit, simulavit, & publicè dixit, quem ante annos ferme triginta mortuum diximus superius anno videlicet Sigismundi Abbatis secundo. Videbatur autem Marchionem Volmarum Ribaldus iste facie representare per omnia, his, qui verum prius noverant tunc mortuum; & signa multa dedit, per quæ plures etiam potentes decepit, in scandalum Regni & periculum; dixit enim, se reverà Marchionem esse Volmarum, & numquam mortuum, fuisse vel sepultum: sed corpus cujusdam histrionis tunc mortui, secretissimè sublatum, & suo nomine cum honore tumulatum; propterea ut cunctis lateret, quod mente gerebat propositum panitendi, se autem, histrione sepulto, cum uno famulo dicebat in habitu peregrino secretè mediâ nocte recessisse de Patria, & per continuos novem & viginti annos hinc inde pro Dei amore limina visitasse Sanctorum, & interea à nullo fuisse recognitum. Nunc autem poenitentia peractâ revelatione Divinâ præmonitum redire in Patriam, ut Regno Romanorum succurrat labenti atque confuso multiplici machinatione pravorum. Causam verò tam arduæ poenitentia assumentæ finxit talem: quod Patruum suum quondam Marchionis Brandenburgensis filiam contra Ecclesiasticas leges duxisset uxorem, cum qua pluribus annis in matrimonio ficto atque prohibito ab Ecclesia habitasset. Unde postremò sibi asseruit revelatum divinitus, quod animam salvare suam aliter non posset, nisi dimissis omnibus pauper & peregrinus amore poenitentia usque ad revocationem Angeli Domini exularet. Qui cum animæ suæ maximè, ut asseruit, salutem amaret, se mortuum finxit, ac tali commento jam securus noctu fugiens tanto tempore exularet.

Multos viros nobiles atque potentes in terra Saxonum & Marchionum hæc simulatione decepit, pluresque in suam partem etiam Principes

Cc 3

pes

Astronomus multa his temporibus prædixit esse futura.

Ribaldus quidam Volmarum finxit se Marchionem in Brandenburg.

Hirsaug
II
S.V
15

pes attraxit. Nam & Carolus Germaniæ Rex ejus machinatione deceptus Volmarum Brandenburgensium esse Marchionem credidit, & multa pro eo contra Ludovicum Imperatoris filium, qui tunc Marchiam tenebat, consilia & auxilia impendit. Erant & alij plures viri potentes in Marchia & Saxonia Episcopi, Abbates, Comites, & nobiles, qui eum Volmarum esse reverà credebant, quorum auxilio non parvam Marchiæ partem obtinuit, & juratos Ludovico Marchioni complures in perjurium traxit. Verùm non diu latuit falsi Marchionis simulatio, sed manifestata per unum ex familiaribus quondam Volmari per quædam secretiora corporis signa. Cùm se comprehendi timeret & occidi, secretè aufugit.

Anno prænotato in mense Januario, Carolus Rex secum habens Brandenburgensem Episcopum, cui Papa vices suas per Regnum commiserat absolvendi pœnitentes, qui propter Ludovicum fuerant excommunicati, vel interdicti, & quendam alium Apostolicæ Sedis Nuntium, à Basilea descendit ad Wormatiam, ubi reperit populum seditiosè tumultuantem, unde necessitate compulsus fecit eos sine juramenti interpositione absolvi.

Pestilentia fuit maxima, quæ mediam hominum partem consumpsit.

Anno prænotato Wichardi Abbatis septimo, lugubris & miseranda pestis per univèrsam penè orbem defœviens, infinita millia hominum prostravit; nam in Asia apud Indos, ubi anno proximè præterito vaporem decidisse horribilem diximus, incipiens, passimque per omnes Asia, & Europæ regiones irrepens, trium annorum spatio usque ad Insulas Britannicæ in omnes gentes defœvijt. Tanta hujus miserandæ cladis immunitas fuit, quòd penè mediam humani generis partem suâ crudelitate consumpsit. In nulla tamen natione crudelius defœvijt, quàm in Italia, quando in sola Florentia hoc anno plusquàm sexaginta hominum millia peremit, & plura oppida, villas & castella sine habitatoribus desolaravit. Multi quoque in hac miseranda clade peste percussi sine Sacramentis Ecclesiasticis decesserunt propter morientium multitudinem, & Sacerdotum paucitatem; quippe cùm arva & urbes mortuorum replerentur cadaveribus, & præ nimia cadentium multitudine nec patrem filius, nec matrem filia, nec socius socium, nec amicus amicum, nec Dominum servus curare potuerit, vel sepelire. Nam sicut diximus, hæc pestis multas civitates, castra, villas, domos, & agros hominibus penitus evacuavit, ita quòd nec unus in eis remanserit. In Germania tamen non usque adeò crudeliter fœviebat, sicut in cæteris nationibus, quàmvis nihilominus quartam hominum partem ad minus indubitanter absumpsit.

Eduardus Angliæ Rex hoc anno vocatur ad Imperium.

Hoc ipso anno Henricus Moguntinensium abrogatus Archiepiscopus, Ludovicus Brandenburgensium Marchio, Rupertus, & Adolphus Comites Palatini Rhenenses, quod præcedente anno per necessariam anticipationem, ut continuaretur historia diximus, primò Eduardum Regem Angliæ vocaverunt ad Imperium, post Marchionis cessionem: quo contemnente illud accipere, à desiderio suo fraudati sunt, & sequente anno ad Guntherum Comitem vota direxerunt. His temporibus Judæi magnam per totam Europam in omnibus locis persecutionem sustinuerunt; infamabantur etenim, quòd omnes totius penè orbis fontes & puteos veneno infecissent, in odium & pernitiem Christianorum, & ex illa fontium intoxicatione tot millia hominum peste ubique morerentur. Paucæ etiam jumentorum eorum beneficio dicebantur infecta, quoniam

non

non minus pecora moriebantur peste, quàm homines. Alia quoque multa vulgabatur in eos nefanda, quæ Christianis Principibus minimè dissimulanda viderentur. Quà occasione moti Principes & iudices Christianorum, per totam penè Europam à mari Mediterraneo usque ad mare Germanicum, per Italiam, Hispaniam, Galliam, Ungariam, Poloniam & cæteras nationes, in quibus erant Judæi, penè omnes miserandum illud ac perfidum genus hominum capientes, torturis horribilibus submiserunt, & multa eorum millia flammis, aquis, præcipitio, ferro, & diversis tormentorum generibus occiderunt. Solus Papa Clemens sextus Judæos in Avenione habitantes ab hac internecone contra multorum sententiam potenter servavit, non sine suspitione pecuniarum. Jure, vel injuriâ sustinuerint hanc persecutionem Judæi, non dixero, sed miror, quo inventore talis in eos fuerit orta suspitio, cum & ipsi iisdem quibus Christiani aquis uterentur, & multi eodem tempore à peste fuerint consumpti. Judæi autem qui habitabant in civitate Francorum Orientalium Wirzburg, videntes in malo se positos, & quòd furentium populorum fævitiam non possent effugere, quin foret necessarium interire, subfossis in terram, atque projectis in cloacas thesauris suis, januisque firmiter obfirmatis domorum, habitationes suas omnes igne supposito incenderunt, & semetipsos cum uxoribus, liberis & cunctis rebus manè quodam ante solis ortum combusserunt. His enim pressi malis Judæi, hanc ipsam tempestatem valdè humiliati sunt, & in parvum numerum redacti, quod eorum perfidia meruit, quæ Dominum & salvatorem nostrum Unigenitum Dei Filium usque in præsentem diem blasphemavit.

Circa hæc tempora surrexit nova quædam secta Flagellatorum, nuncupata, cujus auctores de Ungaria venientes in Germaniam & Italiam multos novitate suâ infecerunt, incedebant medio corpore undi, caput operientes caputo, pileoque, à lumbis autem deorsum lineam camisiâ pudibundis operimentum præstabant. Cum incederent alio tempore, quo se flagellare non solebant, nigro utebantur habitu, crucem antè & retrò portantes albi coloris aslutam. In sinistra manu crucem gestabant ligneam, & in dextera flagellum, quod nodos in extremitate ternos habebat, quibus aculei de ferro erant infixi. His sese flagellis publicè in Ecclesijs & extra cunctis in spectantibus usque ad effusionem sanguinis sub prætextu pœnitentiæ sæpius flagellabant, deinde in modum crucis prostrati super terram orationem Dominicam orabant, & maximam coram omni populo devotionem mentis in Deum ostendebant. Multa & magna devotionis exercitia falsa sub specie faciebant pœnitentiæ, quam ipsi non ex judicio Sacerdotum, sed propriâ sibi assumptione imponebant, carmina in lingua materna canentes, quæ puritati Ecclesiasticæ traditionis ut plurimum erant contraria. Circumierunt per civitates, oppida, & villas, Principem unum cum vexillo crucis, & duos præceptores sequentes, quorum jussis obtemperabant in omnibus. Neminem in suum recipiebant consortium, nisi prius jurasset, omnia se statuta eorum sectæ firmiter observaturum, haberetque tantundem substantiæ temporalis, quòd quatuor denarios Wirtenbergenses pro suis expensis quotidie potuisset exponere, quia non mendicabant publicè vel ostiatim. Divites tamen pauperibus hilariter subvenire curabant. Erant in ea secta multi claustrales Ordinum

Judæorum
persecutio.

Judæi Her-
bipolentes
semetipsos
cum suis
domibus
incende-
runt.

Flagellato-
rum secta
his tempo-
ribus sum-
psit exor-
dium.

Hirsaug
II
S.V
48

Flagellatores ex Suevis ducenti fuerunt inventi.

dinum mendicantium, sacerdotes quoque saculares, nobiles, cives, viri, & mulieres, qui omnes simul turmatim incedentes, mundum in stuporem verterunt, & brevi tempore valde multiplicati creverunt, multos paulatim secum in errorem pravum ducentes. In Suevia cum primis hanc sectam acceperunt quidam claustrales mendicantes, Sacerdotes, Laici, viri & mulieres numero ducenti, unum inter se Principem, & duos habentes magistros, quorum praeceptis obtemperabant.

Ad Spiram venerunt.

Venerunt de Suevia processionaliter ad Spiram, & majus templum ingressi, caeremonias, & flagellationes cum orationibus cunctis mirantibus suo more perfecerunt. Spirenses autem cum novitate rei, tum religionis intuitu, eò quod plures etiam nobiles ex eis novissent, misericordiam in eos exercere volentes in domos suas hospitalitatis gratia invitarunt, & tam subito à civibus omnes rapti fuerunt de plateis, ut ex templo qui invitare pergeret, nullum inveniret, essentque receptores quam qui reciperentur multo plures. Spiram exeuntibus supra centum è civibus se illis conjungunt, quos tamen in societatem eorum noluerunt recipere, nisi praestitio prius de articulis, & caeremonijs eorum firmiter servandis juramento, haberetque de propria substantia sua quilibet singulis diebus in sumptus communes quatuor denarios exponere.

Ad Argentinam.

Cum venissent ad Argentinam, ubi tunc erat Carolus Germanorum Rex, tantus eorum fuit numerus, ut certò minimè possent aestimari. Carolus autem Rex videns quemadmodum omnes sicut pecora transfrent in unum, religiosos mendicantes & Sacerdotes ex eis separavit, interdicens illis, ne promiscuis turbis immiscerentur, sciens fortassis, sectam non bonis principijs subnixam.

Ad Herbipolim.

Anno etiam Wichardi Abbatis praenotato, secundà die mensis Maij magna flagellatorum multitudo ex Polonia, Misnia, & Thuringia, cum crucibus & vexillis processionaliter intravit Herbipolim, & ibidem triduo permanferunt. Verùm quia nimium quotidie multiplicabantur, nec poterant eos capere, urbes, ut simul incederent, in plures se turmas dividerunt, quorum alij Saxoniam, alij Marchiam, alij Bohemiam, alij Austriam, atque alij Ungariam, nonnulli ad partes Rheni Moguntiam, Coloniam, Treverim & partes Galliae cum ducibus singulis atque magistris intraverunt.

Flagellatores in Avenione coram Papa fuisse memorantur.

Anno etiam praescripto venerunt in Avenionem, ubi Clemens tunc Papa sextus cum Cardinalibus suis morabatur. Flagellatores studiosè immixti ad explorandum, quid de illa secta, Apostolica sentiret Ecclesia. Inrantes autem turmatim Ecclesias, suo se more flagellabant publice, orabant in modum crucis prostrati super terram, & magna poenitentiae signa multipliciter ostendebant, in tantum, quòd non solum cives, sed etiam Cardinales in stuporem verterunt. Et multis quidem notabilibus viris placuit eorum conversatio. Papa verò cum esset vir undecunque doctissimus, rem altius considerare capit, & maturà deliberatione in secretario cordis sui praehabita, sub excommunicationis sententia prohibuit, ne deinceps sese publicè flagellarent. Non placuit Cardinalibus ista prohibitio, qui sectam illam putabant sanctissimam, & ideò se Pontifici fortiter nonnulli ex eis opposuerunt. Verùm Papa in sua perstans sententia, sectam illam sub anathematis vinculo damnavit. Quod videntes

Principes sectæ, magno timore perculsi sunt. & in paucis diebus penitus evanuerunt. Tandem Papa in suam sententiam revocatis Cardinalibus, omnibus Archiepiscopis, & Episcopis scribens per Apostolica scripta mandavit, quatenus sæpe dictam Flagellatorum sectam in suis Diocesi- bus extinguerent, Sacerdotes, & Claustrales, qui hâc hæresi fuissent in- fecti, carceribus manciparent, tenerentque captivos, donec aliud ab eo reciperent in mandatis, sicut patet in ipsis litteris, quas misit ad Ger- licum Archiepiscopum Moguntinum, & ad alios Archiepiscopos Ger- mania, quarum tenorem his inferere utile judicamus.

Clemens Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis eorumque suffraganeis salutem & Apostolicam benedictionem. Inter sollicitudines innumeras, & immensas, quibus ultra vires Apostolicæ servitutis debito perurge- mur, illud cordi nostro potissimum insidet, & ad hoc attentius studia nostra con- vertimus & conatus, ut apud omnes Christiani nominis professores fides ortho- doxa fulgeat, sanctorum Patrum doctrina splendeat, & sic Catholica & Apostolica Ecclesie Romana Religio sine cuiusquam simulationis, fictionis seu velaminis pallio, parè & inviolabiliter observetur, quod à vinea Domini Sabaoth, cuius cura & custodia nobis licet immeritis est commissa, sæpè & urtica tam periculose quam damnabiliter succrescentes evellantur; & vulpeculae quæ ipsam demoliri nituntur, per Apostolicæ Sedis curam & providentiam abigantur.

Sane molesta nobis, licet fide digna magnorum relatio & multorum assertio, nostrum & Fratrum nostrorum non mediocriter turbavit audium; quod in partibus Regni Germania & ei convicinis quædam sub prætextu devotionis, & agenda penitentiæ vana religio & superstitiosa adinventio procurante satore ma- lorum operum surrexerit; per quam prophana multitudo simplicium hominum, qui se flagellantes appellant, decepta verbis fictis atq; mendacibus malignorum, asseren- tum, Salvatorem nostrum Hierosolymis Patriarche Hierosolymitano apparuisse; (cum tamen à longis citra temporibus nullus ibidem præsentialiter fuerit Patriar- cha) & sibi aliqua dixisse, quæ colorem veritatis non habentia nec saporem, qui- busdam sacre scripturæ auctoritatibus obviare noscuntur, in illam cordis vesania est deducta, & in anime præcipitationem acta; atque de die in diem sugges- sionibus hostis antiqui se, ut dominicum gregem devoret, transferentis in angelum lucis, nimium succrescendo deduci (cortinâ trahente cortinam) periculosius formi- datur, quod se per societates, & conventicula (licet caudas invicem colligatas ha- beant) dividentes, diversas circumeunt Patrias; ceterorum hominum vitam & statum condemnando se justificant. Claves Ecclesie vilipendunt, ac in contemptum disciplina Ecclesiastica, habitum certum, nigrum videlicet, ante & retro ipsius vivificæ crucis impressum habentes signaculum, sine superioris licentia deserentes sub nomine penitentiæ gerunt; & alias in causâ insolita Congregationes, conven- ticula, & coadunationes, quæ à jure sunt prohibita, faciunt, & ad alios actus prosiliunt, à vita & moribus observantiæque fidelium Christianorum penitus alie- nos. Ordinationes etiam & statuta, quibus utuntur (imò verius abutuntur) propria temeritate fecerunt, erroris suspitione non vacua, & iudicio rationis ca- rentia. Sed ex eo tam pro Deo quàm hominibus odiosè per amplius turbamur, acer- biusque & durius anxiamur, quod quidam religiosi præsertim de Ordinibus men- dicantium, qui alios revocare debuerant, & ad viam reducere veritatis, & ab utero matris Ecclesie veluti maledictionis filij nequiter aberrantes, linguas suas, ut alios pertrahant in errorem, acuiunt, quibus corda debilia vulnerant, & igno- rantes

D d

rantes

Exemplar
litterarum
Pape ad
omnes Epi-
scopos con-
tra Flagel-
latores.

Falsa reve-
latio à Fla-
gellatori-
bus ficta.

Flagellato-
rum erro-
res multi,
& vitia.

Wichardus

Hierosolymis

II

S. V
15

rantes Dei Juſtitiam ſua propria innitentes prudentia, dum legi Domini nolunt eſſe ſubjecti, alijs in perſuaſibilibus humana ſapientia verbis predicando & dogmatizando contra Eccleſia libertatem & fidei Catholica puritatem, ab ipſa veritate ſubducere moluntur. Quod eo faciunt efficacius, quo conceptum virus latenter effundunt: blandis prius ſermonibus auditores, quaſi bonum vinum prius ponendo, ſatagunt irretire, & cum inebriati fuerint, illud quod eſt deterius, cum ipſis in perditionis laqueum incidunt; & in profundum malorum pariter demerguntur.

Nos igitur tam pernicioſo & periculoſo principio, per quod ultra divina majeſtatis offenſam, magnum etiam Reipub. periculum, & apud fideles ſcandalum generatur, ne deteriores proceſſus pariat & ſucceſſus, obſtare volentes, & confidentes, quod cum plerique ex ipſis, ſeu adhaerentes eiſdem, ſub pietatis colore ad impietatis opera laxantes crudeliter manus ſuas, Judaeorum; quos pietas Chriſtiana retinet & ſuſtinet, offendi eos aliquatenus non permittens; & frequenter etiam Chriſtianorum ſanguinem effundere, & oportunitate captata bona Clericorum & Laicorum diripere, & ſuis uſibus applicare, ac ſuperiorum Jurisdictionem uſurpare, & ad multa alia illicita erumpere minime verentur.

Error Flagellatorum multa intulit Reipublicae ſcandalum,

Timendum eſt, quod tam preſumptuoſa temeritas, & temeraria preſumptioniſiſi perſalubri antidoto occurratur, paritura ſit non leuem perniciem, nec ſine aliquorum morborum lethali contagio properans in plurimos, ſed recipiat medicinam. Attendentes inſuper, quod error, cui non reſiſtitur, quodammodo approbati videtur, & quod ex officio nobis injuncto compellimur, ut quos per iter devium errando currere, & plures in praecipitationem ſecum trahere percipimus, ac ſi diſperſionem multarum gentium ambulare, revocando a devio, ut in viam veritatis & juſtitiae dirigant greſſus ſuos, eiſque providere per oportuna remedia ſtudemus. Fraternalitati veſtrae, de Fratrum noſtrorum conſilio per Apoſtolica ſcripta committimus, & diſtincte praecipiendo mandamus, quatenus vos & ſinguli reſtrum in ſingulis civitatibus veſtris & Dioceſibus, per vos, ſeu alium vel alios, ad inventiones huiusmodi ſeu ritus prophanos (quos una cum ſocietatibus congregationibus, ſtatutis, & ordinationibus ſupra dictis, qui ſe ut praemittitur Flagellatores appellant, temerarie attentatos, de eorundem Fratrum noſtrorum conſilio perpetuae prohibitioni ſubjecimus, & tanquam illicitos reprobarimus) auctoritate noſtra reprobetis, in veſtris civitatibus, & Dioceſibus, reprobos & illicitos publice denuntietis: ac omnes tam Clericos, ſaculares, quam Regulares, & Laicos de praedicta ſuperſtitioſa ſecta, vel ſocietate quocumque appelletur nomine exiſtentis, vel eam ſectantes, auctoritate praedicta monere & inducere ſtudeatis, ut ab huiusmodi obſervantia, ſecta & nova religione totaliter deſiſtere, & reſilire procurent. Quodque nullus deinceps praedictam ſectam ſeu conventiculum praſumat intrare, aut ritus & ſtatuta ſocietatum huiusmodi obſervare; contrarium facientes poſt cenſuram Eccleſiaſticam coercendo: nec non eos, in quos temporalem juſdictionem habetis, per penas temporales, de quibus expedire videritis, appellationem poſtpoſita, compellatis.

Sanè ut Religioſi & alij errorum Magiſtri, qui predicando & dogmatizando ſimplices decipiunt, & caeci ducatum caecis praebentes, ipſos ſecum in ſoveam trahunt, & ſi non divino amore, ſaltem humanam conſuſione a tam iniquo propoſito revocentur: omnes & ſingulos cuiuſcunque ſim Ordinis, Religionis, praeminentia vel ſtatuſ, quos in praemiſſis vobis conſiſterit deliquiſſe, capi faciatis; non obſtante quocumque privilegio vel indulto (quod eis in nullo ſuffragari volumus) tam diu captivos

captivos detineatis, donec aliud à nobis acceperitis in mandatis : invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis.

Per predicta tamen nequaquam intendimus prohibere, quin Christi fideles impositam sibi penitentiam, vel etiam non impositam, dummodo rectâ intentione, & pura devotione ad illam peragendam procedant, in suis hospitij, vel alijs, absque superstitiosis congregationibus, societatibus & conventiculis supra dictis, possint facere, & se in bonis exercendo virtutum actibus Domino, prout ipse inspiraverit, in humilitatis spiritu deservire.

Ceterum quia presentes littere nequeunt singulis vestrum propter locorum discrimina commode presentari, volumus, quod per te Frater Archiepiscopus, earum transumptum publicâ manu scriptum, & tuo communitum sigillo vestris Suffraganeis transmittatur : cui adhiberi volumus plenam fidem. Datum Avenione XIII. Calend. Novembris Pontificatus nostri anno octavo.

His litteris Romani Pontificis, Archiepiscopi & præfules Germaniæ susceptis memoratam Flagellatorum sectam in suis Dioccesibus damnatam, superstitiosam, impiam, & reprobam à Romana Ecclesia publicè denuntiari fecerunt, & sub censuris prohibuerunt gravissimis: spontaneâ voluntate poenitentes de commisso errore cum pietate receperunt ad gratiam, contemnentes verò mandatum Ecclesiæ, & in sua temeritate perdurantes, varijs cruciatibus addictos, aut mori compulerunt, aut ad S. Matris Ecclesiæ Catholicæ redire unitatem. Plures eâ tempestate Clerici, Sacerdotes, atque Claustrales de mendicantium Ordinibus, qui Flagellatorum aut socij fuerunt, aut magistri, juxta mandatum Papæ carceribus mancipati sunt, & quibus etiam nonnulli in vinculis obierunt. Duravit tamen Flagellatorum discursus in annum sequentem, & omnes deinceps evanuerunt.

Flagellatores omnes brevi tempore evanuerunt.

Anno Wichardi Abbatis prænotato Comes Palatinus Rheni, Bavarique Dux & Comes Hannoniæ, Hollandiæ, Seelandiæque ac Frisiæ Dominus, Ludovici quondam Imperatoris filius, homo quietis impatientis, magno pugnatorum coadunato exercitu Trajectensis Ecclesiæ terram furibundus intravit; spoliavit Ecclesias, nec Monasterijs pepercit, villas incendit, pauperes interfecit, & plura memoratâ damna Ecclesiæ intulit, non habens rationabilem causam.

Eodem quoque anno Bernenses in Confederatione Suitensium contractis copijs castellum Comitis de Kyburg, Huttvyl nuncupatum, obfisione fortissimâ cingentes gravissimè impugnaverunt; immissoque tandem igne oppidum simul & castrum in cinerem redegerunt. Oppidani, paucis exceptis, penè omnes aut igne perierunt, aut gladio Bernensium fuerunt occisi.

Huttvyl oppidum Comitis de Kyburg à Bernensibus destruitur.

Anno item prænotato Conradus Dux in Teck Ludovici quondam Imperatoris IV. magnus consiliarius, cum illo mortuo adhuc resideret in oppido Monacensi, & pro filijs Domini sui consuleret, mirabili morte fuit occisus. Nam die quâdam Svikerus de Gundelfingen ad eum intravit, claro meridie in æstuario sedentem solum, quasi ad salutandum illum, extractoque latenter gladio crudeliter interfecit, & confestim exiens aufugit.

MCCCXLIX.

Anno Wichardi Abbatis octavo Indict. Romanorum II. Guntherus D d 2 Comes

Wichardus

Hirtsaug

II
S.V
15

Guntheri
cum Carolo
Bohemio
certamen
pro Imperio.

Comes de Schvvarzenburg, quem Principum pars adversa Carolo, quem admodum supra dictum est, in Germaniæ Regem constituerat, cum magno exercitu venit ad oppidum Frankenfurt, juxta Moganum, & in campis extra oppidum fixit tentoria secundum antiquam consuetudinem Germanorum; diebus scilicet tribus, & sex hebdomadibus, ibidem congressum expectans Caroli, quo aut victor aut victus abire cupiebat. Erat autem Guntherus vir jam grandævus, fortis & bellicosus, qui plura non minus fortiter quam feliciter cum hostibus diversis gesserat bella. Hunc oppidani Frankenfurtenses in Gelinshufen & Fridberg cum vicis, urbibus, oppidis & populis, ut verum Germaniæ Regem jurati susceperunt.

Audiens Rex Carolus Guntherum venisse ad Frankenfurt, & suum expectare congressum, paravit exercitum, & statuit cum eo inire certamen. Verum ubi venit ad stationes, consideravit se Gunthero inferiori, & deficientibus pugnantium viribus, industriâ superavit fortiolem. Consilio namque Baldevvini Archiepiscopi Trevirorum, Baviariæ Ducem cum multis milibus in exercitu Guntheri suam traxit in partem: cui pro confirmatione foederis, filiam suam dedit uxorem, licet sanguine proximam. Non enim præsumpsit Carolus approximare Gunthero, quamvis illum tribus hebdomadibus expectasset in agro Frankenfurtiano; sed profectus ad Spiram, ibi cum Principibus suis Baldevvino Trevirorum, & Gerlaco Moguntinensium Archiepiscopis, Comite quoque de Wirtenberg, qui tum potens erat, & dives, aliisque nonnullis, quid agere conveniret, sedulo tractaverunt.

Guntherus igitur advertens, se frustra expectare illum, qui non erat venturus, exercitum duxit in Alsatiam, ac oppidum Friburgh obsedit & expugnavit. Interea Carolus descendit ad Moguntiam, quem civis in odium Henrici abrogati Archiepiscopi, cum favore maximo susceperunt jurantes. Quod cum innotuisset Gunthero, dimissa in pace Alsatia, cum exercitu ad Frankenfurt confestim revertitur: quo priusquam perveniret, in itinere graviter cepit infirmari, & tamen nihil plus, quam congressum Caroli optabat.

Verum ubi morbus quotidie plus invalesceret, dimisso apud Frankenfurt exercitu, ipse quietis gratiâ consilio Principum ad castellum Archiepiscopi Moguntini Altavilla, quod Henricus tum obtinuit abrogatus, perducitur, & ibidem jacens diutius infirmatur, Carolus autem consistebat in Moguntia. Quem sic infirmantem Ludovicus Marchio Brandenburgensium accedens de concordia ineunda cum Carolo multis cepit rationibus adhortari: Guntherus autem videns, se à suis Principibus deceptum, & corpore graviter infirmatum, tandem persuadenti consentit, & propositas sibi conditiones pacis & concordiae acceperat. Duo in Thuringia oppida Regni, quoad viveret, à Carolo petijt, & obtinuit, acceptisque ab eo in promptu duabus millibus atque ducentis argenti puri marci, jus omne, quod ei competere videbatur ad Regnum, illi spontaneâ voluntate resignavit, & sic pax tandem fit Regno.

His autem peractis, Guntherus in dies magis ac magis cepit infirmari, & in tantum brevi morbus prævaluit, quod vitam cum morte commutavit. Cujus corpus præsentè Carolo Rege in Ecclesia parochiali

D. Bar-

Concordia
fit inter
Carolum &
Guntherum
Comitem.

Guntherus
in Altavilla
moriatur.

D. Bartholomæi Apostoli apud Franckenfurt regale oppidum cum pompa magna fuit sepultum. Fuerunt qui dicerent, eum interijisse veneno sui Medici, qui potionem medicam cum porrexisset ægrotò, illum dixisse ferunt: *Magister, ut potionem comprobem bonam, mihi convenientem, te primum ex illa, me posterius bibere oportet.* Medicus autem necessitate compulsus & confidens in arte prior bibit, deinde nihil cunctatus poculum infirmanti porrexit. Biberunt ambo, & mortui sunt ambo; Medicus post triduum, & Comes ægrotus intra unicum mensis spacium. Hæc litteris commendata priorum accepimus, quæ vera sint, an falsa, nequam possumus discernere, qui scriptoris officium non iudicis nos recognoscimus obtinere. Et iste finis Guntheri Comitis.

Anno præscripto Clemens Papa vi. attendens vitæ humanæ brevitatem, & quòd paucissimis contingere posset annum vivere aut videre Jubilæum, si de centesimo in centesimum servaretur annum, quemadmodum à Bonifacio Papa viii. fuerat institutum; sicuti anno Godfridi Abbatis octavo in superioribus hujus voluminis dictum est, habito desuper Cardinalium consilio, infirmitati atque saluti mortalium consuluit, & Jubilæum de anno centesimo in quinquagesimum revocavit, missisque per universam Europam litteris Jubilæum cunctis fidelibus proximo sequente anno Romæ intimavit fore celebrandum; cujus initium diem Nativitatis Domini & Salvatoris nostri JESU Christi in fine præsentis, & reliquum per sequentem annum continueret.

Fuit hic annus multis calamitatibus plenus, de quibus partim jam ante scripsimus, partim scribendum, quod restat, mente ordinamus. Merentur hominum peccata vindictam, ut qui Deum timere, vitamque corrigere pravam in tempore pacis negligunt, attriti varijs calamitatibus justitiam providentis omnia discant agnoscere, & metupœnarum compulsi vitam in melius emendare. Fuerunt inquam hæc tempora nimium calamitosa, & plagâ triplici divinitus miserabiliter afflicta.

Prima calamitas fuit maxima illa tabes pestilentia, quæ ut anno præterito diximus, triennio durans per totam Europam tot millia hominum absumpsit; quòd nemo in historijs veterum aut scripsit unquam, aut legit. Diximus in civitate Italiae Florentia plusquam sexaginta millia hominum eâ peste consumpta. In oppido Stauroneso, quod parvum est, & Spanheimensi Monasterio proximum, eadem pestis plusquam mille sexcentos homines utriusque sexûs interemit. Eâdem clade fuerunt consumpti in Moguntia prima Metropoli Germaniæ plusquam sex millia hominum. In Erfordia similiter multa millia eâdem peste obierunt: tantæque fuit immanitas pestis, ut in multis civitatibus aliquando uno die & nocte ducenti vel trecenti homines mortui una in fovea sepelirentur. Fuit miserabile tempus, nam ubique metus & timor, ubique lamentum & sævæ mortis imago: cum transirent homines tanquam dementes pavore simul & marore graviter percussi, quibus & viveretædium & mori periculum. Quemcunque pestis illa invasit, non erat ei remedium, non tempus, non mora condendi testamentum, sed mox tabes prævaluit, & infectum quasi subito ad inferos traxit: quoniam ut dicit Poeta: *Lanificas nulli tres exorare puellas contigit: observant quem statuerè diem, suntque inexorabilia fata.*

Jubilæum
de centesimo
in quinquagesimum
revocatur.

Annus calamitosus.

Secunda clades, quâ genus hoc tempore afflictabatur humanum hæmorrhoidis, id est, sanguinis profluvium exitit; quod æstivo tempore multa per Germaniam hominum millia consumpsit. Eruce namque & aliæ venenosæ bestiolæ, quarum inaudita multitudo his temporibus oppleverat terram, fructus arborum infecerat omnes, quorum esu sine certo numero multi periëre mortales. Eâdem peste infecta gramina & pascua, jumentorum interitum causabant.

Tertia verò clades fuit ignis, quem sacrum vocant, adustio: cuius morbi tanta fuit immanitas, ut corpora hominum, non solum viventium, sed quod mirabile est, etiam mortuorum, usque ad ossa rodendo consumeret. Horrenda nimis & prius inaudita calamitas; ut ex una parva sive minuta pustula, crus, vel brachium successivè intra paucos dies totum incenderetur, carnibus quoque frustatim quasi assatis cum foetore decidentibus ossa nudarentur: & nisi à principio membrum amputaretur infectum, brevi totum corpus consumeret.

Duravit anno præterito inchoata etiam isto in Judæos persecutio nimium crudelis, & per totam Europam (præter illos, qui erant sub ditione Romani Pontificis) mactabantur ut pecudes. Nam sicut prius diximus, posteaquam per univèrsam orbem fuissent diffamati, quod fontes & pascua simul, & ipsum aërem intoxicassent: & inde pestilentia suscepisset exordium, sævientibus in eos Christianis, alij fuerunt ignibus cremati, alij submersi & suffocati in aquis, alij gladijs casti, aut ex alto præcipitati, atque alij diversis supplicijs interempti: plures etiam illorum cernentes se in malo positos, & quod sævientium manus nequaquam possent evadere, necatis primum liberis & uxoribus, ne Christianorum manibus traderentur occidendi, domibus suis igne supposito incensis, & se & omnia sua voluntariè concremârunt. Duravit autem hæc persecutio Judæorum biennio; quæ jure an injuriâ sit facta, non est meum discernere: quamvis noverim eam Romano Pontifici viro Christianissimo haud mediocriter displicuisse; multis etenim eo tempore videbatur impossibile, quod Judæorum paucitas, etiamsi voluisset, omnes mundi potes, sicuti fecisse accusabantur, potuerit inficere, aut veneni tantam copiam invenire. Arbitrabantur itaque multi, Christianos, qui hanc persecutionem Judæis moverunt, avaritiâ motos potius, quàm pietate religionis, vel zelo Justitiæ. Verùm nos illius græci proverbij memores: *Δεὸς πειρασὸς πάς αὐτῆς ἐυλόγηται*, sententiam Domino Deo ferendam cum timore concedimus: quem omnia scire etiam secretissima non dubitamus.

Anno quoque prænotato in Vigilia S. Bartholomæi Apostoli potiores & ditiores Judæorum, qui habitabant in Colonia, cum audissent, quàm crudeliter Judæi in Frankensfurt, Moguntia, Wormaria, Spira, Trevisis, & multis locis alijs, à Christianis fuissent occisi: consilio inter se habito, ignem domibus suis imposuerunt; & se unâ cum uxoribus & liberis concremârunt. Reliqui verò Judæi, qui remanserant in Colonia, omnes decreto senatûs cum rebus fuerunt expulsi.

Anno item præscripto post sepulturam Guntheri Comitis de Schvvarzenburg apud Frankensfurt in Ecclesia S. Bartholomæi Apostoli quemadmodum paulò antè dictum est, Carolus Bohemiæ Rex in Regem Germaniæ.

Judæorum
plures metu
Christia-
norum se-
iplos con-
cremârunt.

Carolus IV.
Germano-
rum Rex re-
gnavit an-
nis XXXII.

Germanorum confirmatus, solus jam & sine contradicatore capit regnare pacificè, regnavitque in toto annis duobus & triginta, vir bonus, magnificus, prudens, & doctus, quinque linguarum peritissimus, latinæ videlicet, Germanicæ, Bohemicæ, Ungaricæ, & Italicæ.

Quatuor legitimas habuit successivè uxores exemplo Caroli Cesaris magni. Prima fuit Rudolphi Comitis Palatini Rhenensis Bavaricæque Ducis filia, quæ sine liberis decessit. Secunda fuit soror Philippi Regis Gallorum, quæ & ipsa obiit sine liberis. Tertia filia fuit Principis Suedorum, de qua genuit filiam unam, quam dedit Ludovico Marchioni Brandenburgensium uxorem, mediante Archiepiscopo Trevirorum, sicuti paulò ante jam diximus, ut Guntherum desereret. Post cujus mortem sine liberis in vesaniam versa est. Filium quoque genuit ex eadem uxore tertia nomine Wenceslaum Bohemiæ Regem, qui post patrem obtinuit Imperium. Quarta & ultima uxor ejus fuit Elisabetha filia Ducis Pomeranorum, & Stetinensium, de qua genuit Sigismundum Ungariæ Regem, & Joannem Ducem: de quibus suo tempore & loco plenius dicemus.

Eodem anno Carolus Rex celebratis Guntheri funeralibus, nundinas & privilegia Frankenfurtensum confirmavit, acceptis à senatu viginti millibus florenorum, quos ex Judæorum thesauris anno præterito peremptorum hauserant; eatenus enim nundinæ Frankenfurtensum noviter præsumptæ non satis confirmatæ videbantur: quæ bis celebrantur in anno, ad dies quatuor & viginti, videlicet in quadragesima primò, & in mense Septembri secundò, cum privilegijs consuetis.

Item anno Wichardi Abbatis prænotato Pontificatu Frisingensis Ecclesiæ in Bavaria per mortem ultimi Præfulis vacante, Clemens Papa vi. Albertum de Hoehberg, quem ante quadriennium contra Albertum de Hohenloe canonicè tunc electum Ecclesiæ Wirzburgensi destinaverat Episcopum, cognitâ veritate negotij ad Frisingensem Ecclesiam transtulit: & ipsum Albertum de Hohenloe ad suam Ecclesiam revocatum in Antistitem confirmavit. Pœnituit eum namque erroris, propter canonicam fratrum electionem, quæ in personam ipsius Alberti satis idonei, & utilis viri præcesserat.

Eodem anno in die Conversionis S. Pauli Apostoli circa horam Vesperarum, magnus & quasi generalis terræ motus factus est per universam Germaniam, & Italiam, præcipuè tamen in Ducatu Saxonia, Carinthiæ, & Slavonia, terrisque maritimis, cujus impulsu multa ædificia in diversis locis fortissima corruerunt.

Anno item præscripto in vigilia Assumptionis Beatæ Mariæ semper Virginis obiit Walramus Episcopus Colonienfis, qui propter bella cum adversarijs & multa & ferè continua, rebus penè omnibus exhaustis, atque consumptis, Ecclesiam suam ære multipliciter gravatam alieno, pauperitiam dereliquit. Huic in Archiepiscopatu successit Wilhelmus de Genep, Canonicus Colonienfis, & Sufati Præpositus, & præfuit annis duodecim mensibusque novem, vir sagax, industrius & prudens in disponendis rebus atque negotijs, qui per suam providentiam in brevi tempore commissam sibi Ecclesiam omnibus debitis exoneravit. Inde non caruit suspitione cupiditatis, & avaritiæ, propterea, quòd religiosos, & Clerum inconsuetis subventionibus præstandis nimium gravavit.

Anno

Uxores
quatuor &
liberi Ca-
roli Regis
Germaniæ
iv.

Albertus
de Hohen-
loe fit Epi-
scopus Her-
bipolenfis,

Walramus
Archiepisc.
Colonien-
fis moritur,
succedit
Wilhel-
mus.

Wichardus

Herrsaug

II

S. V
15

Bavariae
Ducatus
inter filios
Ludovici
Imperatoris
dividitur.

Anno etiam praescripto facta est divisio Ducatus Bavariae inter filios Ludovici quondam Imperatoris quarti, ut sequitur. Ludovicus primogenitus inter fratres suos haereditatem non accepit: propterea, quod Marchio esset Brandenburgensis, Dominusque Lusatae, & Romani Elector Imperij: Otto & junior Ludovicus, qui dicebatur Romanus, quia Romae natus, Bavariam superiorem sorte in possessionem acceperunt; Stephanus & Albertus Inferiorem Bavariam inter se partiti sunt. Wilhelmus autem jam prius ut supra diximus Hollandiam, Hannoniam, Seelandiam, & partem Frisiae à matre susceperat.

MCCCL.

Anno Wichardi Abbatis nono Jubilaeus Romae celebratus est, Papi Clemente sexto cum sua Curia in Avenione permanente. Verum cum saeva pestis Italiam plusquam ceteras nationes gravissimè opprimeret, parvus fuit ad Apostolorum limina populorum concursus: Italis more suo urbes & oppida claudentibus, ne pertransirent ituri Romam peregrini, metuentes peste ab exteris infici: qui jam prius, ut supradiximus, erant infectissimi.

Philippus
fit Abbas
Spanheimensis.

Eodem anno in mense Augusto Wilhelmus Abbas Spanheimensis jam senio gravatus, & amans quietis Abbatiam in manus sui Conventus spontaneâ voluntate resignavit, & annis quatuor postea duntaxat supervixit. Post cujus resignationem Philippus cognomento Meijſvein prior Monasterij in Abbatem quintum decimum à Fratribus eligitur: qui confirmatus & ordinatus à Gerlaco Archiepiscopo Moguntino praeterea annis quatuor & viginti.

Philippus
Gallorum
Rex moritur.

Anno etiam praenotato moritur Philippus Rex Gallorum hostis & persecutor Ludovici quondam Imperatoris quarti maximus: qui plura cum Eduardo Anglorum Rege praelia gessit, sed nunquam victor, semper autem victus retrò cessit. Hic Principatum Viennensium anno priusquam moreretur, pecuniâ comparavit, & regno Gallorum adjunxit: post quem Joannes filius ejus successit.

Henricus
Dolendorff
Carmelitanus.

Claruit his temporibus Henricus de Dolendorff Ordinis Fratrum B. Mariae semper Virginis de monte Carmeli: prior sive Magister Provincialis per Germaniam inferiorem: vir in divinis litteris & scripturis haud mediocriter eruditus, qui scripsit inter plura ingenij sui exercitia super sententiarum opus Petri Lombardi Parisiensis quondam Episcopi libros quatuor, sermones etiam de tempore & de sanctis multos scripsit & dixit ad populum. Alia quoque nonnulla scripsisse dicitur, quae ad notitiam nostrae lectionis minimè pervenerunt.

Michael de Leone Patria Herbipolensis, Presbyter & Canonicus novi Monasterij, ac protonotarius Ecclesiae memoratae Wirzburgensis, vir studiosus, & tam in saecularibus quam in divinis scripturis magnae suotempore doctrinae simul & aestimationis, Franciam Orientalem (quae paucos ab olim viros habuit doctos) suâ eruditione his temporibus fecit clarior. Metro namque excellens & prosa quadam praecleara scripsit opuscula, de quibus legimus subiecta: Gesta Ottonis de Wolfskel Episcopi Wirzburgensis librum unum. Chronicon eorum, quae suo tempore notatu digna contigerunt in Germania librum unum. Commentarium quoque super metricum opus Hermanni Eremitae de divisione Philosophiae

phiae librum unum. Carmina ejus plura vidimus diverso metrorum genere composita. Caetera ingenij hujus viri opuscula in manus nostras non venerunt.

Eodem tempore claruit apud Thuringos Henricus de Erfurdia, vir magnae eruditionis tam in divinis scripturis, quam in litteris saecularibus. Philosophus, Jurista, Theologus & historicus insignis, qui scripsit non contemnenda utilitatis opuscula, quorum editione sui memoriam posteris commendavit: è quibus feruntur subiecta. Opus insigne historiarum, quod praenotavit, de factis memorabilibus. Summa quoque de casibus praenotata, volumen tunc utile. In libros sententiarum lectiones composuit libris iv. Sermones etiam varios ad populum & orationes.

Joannes quoque de Erfurdia oppido Thuringiae oriundus Ordinis Fratrum minorum Doctor magnae eruditionis & facundiae suo tempore habitus, multa his temporibus lucubravit opuscula, quibus sui vivacitatem ingenij posteritati commendavit. E quibus tamen pauca haecenus ad nostrae lectionis notitiam pervenerunt. Vidimus sub ejus nomine Repertorium quoddam juris, quod ipse tabulam praenotavit, opus non abijciendum. Summam quoque casuum conscientiae auditoribus confessionum non inutilem. libb. ii. Sermonum popularium libb. ii. De caeteris, quae scripsisse fertur, nihil haecenus nostram lectionem meminimus incidisse.

Floruit etiam his temporibus Jacobus de Alta villa, Patria Kinkaugiensis, Abbas Monasterij Eberbach quintus decimus Ordinis Cisterciensis (quod in descensu Rheni duobus ferme à Moguntia distat milliaribus) vir in divinis scripturis studiosus & eruditus, & saecularium litterarum non ignarus: qui adhuc Monachus cum esset, ad Parisiense Gymnasium mittitur, & brevi tempore multum proficiens tandem in sacra Theologia Doctorem meruit sublimari; scripsit super sententias notabile opus libb. iv. Quaestiones in Theologia varias. Sermones quoque ad Fratres: & plures non inegantes ad diversos epistolas.

Anno etiam Wichardi Abbatis praenotato, sexta die mensis Junij Albertus de Hohenloe Herbipolensis Episcopus & Dux Francorum contractis copijs processit ad praelium contra Bertholdum Comitem de Henneberg, qui sub Ludovico Imperatore quarto in tribulatione Ecclesiae, abulsi licentia castellum quoddam novum in fundo Episcopi memorato construxit in praedictum diocesis Ecclesiae non modicum, quod Utenhausen fuerat nuncupatum, in Diocesi videlicet ejusdem Ecclesiae Wirzburgensis, & Ducatu Francorum prope Romholt. Congressione igitur facta sub vexillio sanctissimi Martyris Kiliani, Domino Deo, qui omnia providet atque disponit, largiente, victoriam exercitus Ecclesiae felicem obtinuit: & contra satis fortem Comitis militiam triumphavit. Deinde milites Ecclesiae fortissimi non in multitudine pugnatorum, sed in auxilio Dei altissimi & Divi meritis Kiliani spem collocantes omnem castellum ipsum Utenhausen novellum, pro quo fuit contentio, aggressi fortiter impugnant, & postremo sancti meritis Patroni suffragantibus expugnant, capiunt, atque igne submisso funditus subvertunt ad Dei gloriam, & Ecclesiae sanctae utilitatem.

MCCCLI.

Anno Wichardi Abbatis decimo, Indictione Romanorum quarta,
E e Carolus

Henricus de Erfurdia Doctor, qui varia lucubravit.

Joannes de Erfurdia Doctor Ord. Fratrum minorum.

Jacobus de Alta villa, Abbas in Eberbach.

Bellum inter Episcopum Herbipolensem & Comitem de Henneberg.

Wichardus

Hirsaug
II
S.V
15

Conventus
Principum
in Frank-
furt.

Carolus Germaniæ Rex, ac futurus Romanorum deſtinatus Imperator, circa initium quadrageſimæ Principibus Regni Conventum apud Frankfurt ſolemne indixit. Inter plures comparuerunt proprijs in perſonis Baldevvinus Trevirorum Archiepiſcopus, Gerlacus Moguntinenſium, Archiepiſcopus, Wilhelmus Colonienſium Archiepiſcopus, Rupertus Comes Palatinus Rheni Baviariæque Dux, Rudolphus Dux Saxoniarum, Ludovicus Marchio Brandenburgenſium, Duces quoque Baviariæ quatuor Ludovicus, Otto, Stephanus, & Albertus.

Rex Caro-
lus nova
Principibus
indulſit
telonia
Rheni.

Carolus autem Rex hilarior factus, & gaudens, quod ſolus pacifice Germanorum obtineret regnum, volensque ſuis gratum ſe exhibere promotoribus, multis diverſa contulit beneficia gratiarum. Nulli Principum Electorum, præſertim poſtulantibus, quidquam negavit, quod honore ſalvo concedere potuiſſet. Unde Principes animati, unuſquiſque ſuis commodum utilitatibus aliquid petere ab eo properabat. Multa tunc poſtulantibus fuere conſeſſa, quæ etſi honori non derogabant Regio; communem tamen regni utilitatem non auxerunt. Principibus autem cisrhenanis multa circa Rhenum nova telonia contulit, per quæ mercatores, imò & regni cives nimium gravavit. Factum eſt ergo, ut mercatores rebus ſuis utiliter conſulentes, Rheni commeatum devitarent; & que prius navigio civitatibus adducere vel abducere per alveum Rheni conſueverant, jam tunc teloniorum gravamina declinantes, in curribus per terras deducebant. Contigit itaque avaritiæ poenam fieri avaritiæ, ut principes, qui nova impetraverant telonia, juſtè amitterent veterum fructum ſimul & utilitatem. Juſtè amittit ſua, qui perperam rapit aliena. Argentinenſes, qui eo tempore inter omnes Regni mercatores tenebant principatum, poſteaquam Legationibus multis & precibus apud Regem non poterant obtinere, ut revocaret malè conſeſſa Principibus, Rhenum circa Argentinam catenis & trabibus ligneis fortiter occluſerunt, ut nullus pateret navibus deſcenſus vel aſcenſus. Quæ mercatorum averſio in triennio (tanto enim duravit tempore iſta tribulatio) quatuor cis Rhenanis Principibus Electoribus diſpendium & damnum intulit multorum millium florenorum. Poſtremò videntes memorati Principes, quod prævalere civitatibus non poſſent, ſpoliarenturque tam veterum teloniorum proventibus, quàm novorum, ſerò pænituic eos præſumptionis: & conſilio tandem accepto cum civitatibus fecere concordiam, contentique veteribus, novis telonijs renuntiârunt. Simile quoque noſtris factum eſt temporibus, quod Principes Rhenum clauſerunt annis ferme tribus, quouſque Colonienſes telonium, quod à Friderico Imperatore tertio ſine conſenſu eorum impetraverant novum, deponerent.

Argenti-
nenſes ca-
tenis &
trabibus
Rhenum
clauſerunt.

Principes
novis re-
nuntiare
telonijs
compulſi
fuerunt.

Anno prænotato cum lucris memorati Principes teloniorum non poſſent gaudere optatis, monetam auri & argenti veterem mutaverunt ſtatuentes, ut nummus aureus, qui eatenus viginti ſolidis argenti, quos albos vocant, commutari ſolebat, deinceps per quatuor & viginti redimeretur: aureus denique florenus, qui ad gradus puri habebat viginti, ad decem & novem deſcendit: factum eſt in paucis annis, quod omnes penè veteris monetæ nummi auri florenive conſumpti ſunt & in deterius commutati.

Eodem

Eodem anno posteaquam Wilhelmus Hannonia, Hollandia, Seelandiaque Comes filius Imperatoris quondam Ludovici quarti, populum sibi subiectum diu multumque per tyrannidem affixisset, & graviora veteribus quotidie subjungeret onera, pluresque crudeliter interemisset sine causa, nulli parcens aetati, sexui, vel conditioni, tandem necessitate compulsus pauperes & incolae terrarum, secretè mittunt Legatos ad ejus Matrem Dominam Margaretham, tunc in Monachio Bavariae oppido existentem, suas calamitates, quas patiebantur à filio, exponunt, consilium pariter & auxilium ejus contra illius tyrannidem implorantes. Compassa Mater pauperibus, sapius scripsit ad filium, monendo, increpando, & rogando, quatenus se principem & Dominum subiectis exhiberet clementem atque benignum, & non, ut accusabatur, tyrannum. Ille autem datus in reprobum sensum genitricis monita sprexit, convitia matri remandavit, & tyrannidem semel incepsam usque ad insaniam continuavit, omnia sibi promittens prospera, & nulla metuens adversa. Videns itaque Mater se contemni à filio, & nihil monendo proficere, magnum ex Bavaris Francisque & Suevis pugnatorum contraxit exercitum, & descendens in Hollandiam bellum instituit contra filium. At ille praemonitus antea sibi de auxilio multorum providerat, & ideo matris congressum non timebat. Itaque in die Translationis S. Martini, quae est quarta mensis Julij, hi duo exercitus juxta Mosam anno praescripto convenientes, acriter pugnaverunt, multisque ab utraque parte cadentibus, Mater à filio tandem vincitur, & fugiens cum paucis in Angliam à furore persequentis aliquandiu ibidem exulat.

Eodem anno Cometes in parte caeli septentrionali apparuit in mense Decembri, post cujus extinctionem graves ventorum aestus secuti sunt: nec multò post visa est per medium aërem volasse trabs, unà parte anteriore vehementer ardente.

Anno praenotato Ludovicus Marchio Brandenburgensis Ludovici quondam Imperatoris quarti filius sororem suam nomine Elisabetham Virginem speciosissimam Cæsarini Scaligeri Veronae Principis Filio in Italia copulavit in uxorem, quae multis cum illo vivens annis plures peperit liberos, & Principatum suum valde decoravit. Ludovicus autem frater ejus Marchio Brandenburgensis jam dictus uxorem habuit sterilem, de qua liberos non suscepit. Cujus rei indignitate motus Marchiam Brandenburgensem omnem, novam videlicet, antiquam, & mediam, cum universis & singulis earum proventibus Carolo Regi Germanorum, pro pecunia vendidit. Carolus eam postea Sigismundo filio dedit; Sigismundus autem post Wenceslai fratris sui depositionem Imperator factus, Marchiam ipsam dedit Friderico Nürenbergensium Burggravio, uti suo dicemus loco largiente Domino.

MCCC.LII.

Anno Wichardi Abbatis undecimo Reinhardus ex comitibus de Spanheim, & Ernestus de Molenarck Canonici majoris Ecclesiae Colonien-sis feriâ sextâ ante Dominicam Palmarum Coloniae in domo Officialis pro vili causa jussione senatus & furore civium crudeliter fuerunt occisi; cujus ratione sceleris Walramus Comes de Spanheim, Henricus Molenarck & plures alij Comites, Barones, milites, & nobiles contra cives Colonien-ses arma

Wilhelmus Hollandiae Comes in suos exercet tyrannidem.

Bellum fit inter Matrem & filium in Comitatu Hannoniae.

Marchia Brandenburgensis venditur Regi Carolo quarto.

Duo Canonici Colonien-ses à civibus perempti crudeliter.

ff. l. 2. m. j.

Hirsaug
II
S. V
15

arma sumpserunt, & tam per se, quàm per alios multa illis per triennium damna intulerunt. Eodem anno die quâdem post solis occasum flamma celestis inter Zephyrum & Austrum latissimè excrefcens, & terribiliter ostentans incendium, magno cum murmure, & non sine terrore inspectantium per aerem delapsa evanuit.

Innocentius
fit Papa VI.
post Cle-
mentem.

Anno prænotato in fine mensis Octobris mortuus est Clemens Papa sextus, Avenione sepultus, adhibitâ à Cardinalibus, qui tum aderant, honestâ funeris pompâ. Eodem anno sextâ decimâ die mensis Novembris Cardinalibus in Avenione convenientibus, in Romanum Pontificem fuit electus Stephanus, Lemovicensis natione, procurator causarum primò, deinde Episcopus Claromontensis, postea Cardinalis & Papa factus Innocentius ejus nominis sextus, præfuit annis decem minus quatuor mensibus: vir integerrimæ vitæ, magnæ constantiæ ac severitatis; quipe qui beneficia Ecclesiastica non nisi probatissimis vitâ & doctrinâ Sacerdotibus dedit.

Anno item præscripto Carolus Rex Germanorum futurus Imperator circa festum S. Michaelis Archangeli Conventum Principum Regni celebravit in Wormatia, ubi nuntius aderat solemnî Archiepiscopus quidam Imperatoris Græcorum, qui Carolo munera pretiosa ex parte Domini sui obtulit, & pacem optavit.

Suitensium
jurata Con-
federatio
incipit hoc
tempore.

His quoque temporibus confederatio Suitensium tali occasione sumpsit initium. Ex oppido, Turegum dicto, fuerant quidam cives Ordinis primarij pro suis demeritis in Rempublicam proscripti perpetuò, qui contumeliam hanc in eos qui remanserant cives referre cupentes, in unum conveniunt, & consilio inter se habito, Joannem Comitem de Habsburg, Turegiensibus haud mediocriter infensum, accedentes ipsum in Capitoneum sibi constituunt, contractisque socijs conspirationis suæ plurimis, oppidum capere, cives interficere, & eorum substantiam inter se dividere, unanimi sententiâ secretè concluderunt. Erant duo in oppido cives proscriptorum amici, quibus arcanum conspirationis & conclusæ traditionis fuit commissum. Consilio igitur usi mystico exules Comitis memorati, quoniam oppidum neque manifestè neque cum multitudine armorum intrare poterant, paulatim & successivè jam duo, nunc tres in habitu peregrinantium, de subtrus armati, à festo Nativitatis Dominicæ usque ad carnis privium intra verunt, non pauciores octingentis. Postremò intravit & ipse Comes habitu peregrino transformatus & omnino incognitus: qui omnes in domibus illorum civium fuerunt suscepti, & secretissimè tenti usque ad tempus præfinitum, quo erumpere statuerant, & oppidum sibi armis vindicare. Itaque in nocte S. Matthiæ Apostoli posteaquam omnes jam convenissent in oppidum, videturque illis jam tempus adesse optatum, potiores inter se seorsim habuerunt colloquium, & quòd omnes à maximo usque ad minimum interficerentur cives, ab eis fuit conclusum. Latuit in æstuario post fornacem adolescens dormienti persimilis famulus pistoris, qui panes intulerat pro malis hospitibus traditoris. Is cum conspiratorum audivisset consilium, & aliter non posset, domum per cloacam exivit, ædèsque Domini sui pulsans intravit, quæ & qualia viderit audieritque, præceptori suo retulit, & quòd illâ nocte circa galli cantum omnes essent morituri gladio, intima-

Joannes
Comes in
Habsburg
volebat ca-
pere oppi-
dum Zu-
rich.

intimavit. Quibus auditis pistor contremuit, & currens ad habitationem Burgimagistri omnia per ordinem dixit. Oppidi verò Magister lorica mox induit, & currens quò potuit, cives ad arma convocavit. Quibus cognitis qui latebant conspirati eruperunt in medium oppidi, & clamore facto cum civibus iniere conflictum. Qui cælo præsidet alto, victoriam innocentibus dedit. & hostes terga dare compulsi pro maiore parte à civibus fuerunt occisi, reliqui autem ad latebras fessi cedentes, extractique rotarum poenas sumpserunt.

Joannes autem Comes de Habsburg evadere cupiens, de muro se misit in urbis fossatum, inde non valens ascendere captus est, & per triennium à Turegiensibus, quos perdere venerat, in carcere detentus. Comite autem, ut diximus per triennium capto, ejus cognati & amici non minus animo vindicandi eum, quàm liberandi, multa Turegiensibus damna intulerunt. Quà necessitate compulsi, quia soli resistere potentia Comitum non potuerunt, confœderationem inierunt perpetuam cum civibus iv. oppidorum, quæ sunt, Lucerna, Uri, Schwviz, Undervalden Germanicè dicta. Nec multo post præscriptis accesserunt & alia oppida duo, Zug, videlicet & Glaris, factaque est Sutesium colligatio fortis, & magnis etiam principibus metuenda simul atque terribilis, cresecens cum tempore usque in præsentem diem.

Anno igitur Wichardi Abbatis Hirsaugiensis decimo, venit Albertus Dux Austriae cum magno exercitu in auxilium Comitibus de Habsburg, in auxilium captivi & condemnati simul, & Zürich oppidum in mense Septembri obsidione fortissimâ circumdedit, duarum ratione causarum motus, quæ fuerunt istæ. Prima obsidionis causa Ducem movebat Albertum, quòd Turegienses Comitem de Habsburg habebant captivum, & eum dimittere recusabant. Secunda verò, quòd confœderatis objiciebat, erat, quoniam subditos tam ipsius Austriae Ducis, quàm Comitum de Habsburg meliores rusticos, & cives ad oppida memorata confœderatorum in suam partem traxerunt, eosque in rebellionem contra Dominos suos temere concitantes armis tuebantur. Tertia, quæ Ducem commoverat ad urbis obsidionem causa fuit crudelis & nimia rapacitas, ut potest qui jam pridem & Comitem unum de Habsburg occiderant, & tam ex ipso Comitatu, quàm ex Ducatus Austriae Dominio villagia plura, atque castella non jure, sed temere usurparunt. Verùm posteaquam oppidum Turegum paucis obsidisset diebus, necessitate compulsi cives, quoniam supervenerat imparatis, postulavêre concordiam, quâ concessâ per Ducem, & sub certis firmatis conditionibus, obsidio solvitur, & singulis ad sua cum festinatione revertentibus exercitus dissipatur. Turegienses metu Ducis atque periculo liberati, citò promissorum fuerunt obliti, & eorum, quæ Duci fuerant polliciti, nullum penitus observârunt, sed auxilio sociorum confirmatis & auctis viribus magis ac magis rebellârunt. Unde commotus Dux Albertus denuò contractis copijs Zürich oppidum obsedit, volens omnino compellere cives, ut Comitem dimitterent captivum. Interea Carolus Rex Germanorum vices suas interposuit, & Ducem ab obsidione urbis iterum revocavit, & diem partibus coram se concordandi Moguntia constituit.

Septem urbium jurata confœderatio, ex qua causâ est

Albertus Dux Austriae obsidet oppidum Turegum.

Oppidum Zürich iterum obsidetur ab Austriae Duce Alberto.

Hirsaug

Hirsaug
II
S.V
15

Comparuit itaque Dux Albertus coram Rege in Argentina, & multa confederatis objecit, quorum oratores missi ad singula respondentes inutilibus diem sermonibus consumpserunt. Tantâ enim pertinaciâ & præsumptione hæc Suiensis jurata confederatio cepit, quòd nec precibus nec minis, imò nec bellis Principum aut Cæsaris potuit revocari, sed ab illo tempore usque in præsentem diem per annos jam centum & sexaginta semper & numero & viribus incrementa sumpsit, non sine injuria Germanorum.

MCCCLIII.

Henricus de Virneburg Archiepiscopus olim Moguntinus obiit.

Anno Wichardi Abbatis XII. Indictione Rom. sextâ, mortuus est Henricus de Virneburg quondam Archiepiscopus Moguntinus, quem Clemens Papa VI. ut supra diximus, propter eâ quòd Ludovico Imperatori IV. excommunicato pertinaciter adhasit, depulerat. Quo mortuo Gerlacus de Nassavv dudum ab eodem Papa Clemente substitutus & ordinatus Archiepiscopus, quietam obtinuit possessionem, & præfuit annis XVII.

Bavariæ Ducatus inter fratres Ratisbonæ iterum fuit divisio.

Eodem anno quintâ die mensis Augusti, quæ fuit solemnitas S. Regis Osvvaldi festiva, facta est in civitate Ratisbonensi secunda Ducatus Bavariæ divisio, inter Stephanum, Wilhelmum & Albertum fratres, & filios quondam Ludovici Imperatoris IV. præsentibus Ludovico Marchione Brandenburgensium, Adolpho Comite Palatino Rheni, & Joanne Burggravio Norinbergensium: quibus mediantibus & divisio facta est inter fratres, & concordia pacis reformata.

Anno prænotato iterum apparuit in coelo aëreo trabs miræ simul & horrendæ magnitudinis, ab una parte flammam emittens terribilem, ab alia post se limitem trahens extinctum magnæ longitudinis, inter Septentrionem & solis occasum.

inter Ducem Austriæ Albertum & Suienses bellum geritur.

Eodem quoque anno iterum Dux Austriæ Albertus magnum suorum congregavit exercitum contra Suienses conjuratos; cui militem quendam de Ellerspach capitaneum præfecit. Is itaque multorum auxilio fretus contra Suienses audacter processit, & inito certamine diu fortiter pugnavit, quousque nox tandem prælium diremit. Plures ab utraque parte ceciderunt, sed victoria in dubio fuit.

Oppidum Zürich tertio fuit obsidium.

Posthæc eodem anno in mense Augusto, Dux Austriæ memoratus oppidum Rappenschvyl olim à confederatis desolatum, restituere cepit, & capto fortiter perseverans in opere, fortissimum reddidit, & suorum in illo præsidium collocavit. Deinde in mensis Octobris principio Carolus Rex Germanorum, idemque Dux Austriæ Albertus, Comes de Wirtemberg, Comes de Hohenburg, Episcopus Argentinensis, Episcopus Basileensis, & cives regni Germanici convenientes in unum magna cum potentia Zürich oppidum supradictum jam tertâ vice obsidione cinxerunt, & per dies ferme XIV. acriter oppugnârunt. Erant in oppido ex confederatis aliarum urbium quam plures viri fortes & bellicosi, Turingensibus in auxilium missi, qui oppugnantibus viriliter restiterunt. Postremò tamen cum viderent setantâ multitudini nullatenus posse resistere, pacem sunt coacti postulare. Rex autem Carolus sub certis conditionibus pacem orantibus concessit, & captivum Comitem de Haspurg Joannem in vitis omnibus confederatis potenter ex carcere liberavit.

Anno

Anno etiam prenotato circa principium Februarij, priusquam oppidum Zürich obsideretur à Rege, miles quidam nomine Waltherus de Stadion dictus cum paucis armatis intravit confœderationis oppidum, quod Glaris nuncupatur, ex parte Ducis Austriæ, cujus Vicarius erat, volens illud secretius capere, & suo Principi Alberto subjugare; sed præmoniti cives arma corripunt, & militem ipsum Waltherum cum pluribus perimunt, & reliquos retrocedere & fugere compellunt.

Waltherus
de Stadion
miles à
confœde-
ratis occi-
ditur.

Eodem anno confœderati Sutesenses, quo viribus & numero evaderent fortiores, oppidum Lucern cum habitatoribus ejus in suam conjurationem traxerunt, & hæc ipsa confœderatio in ipso Lucernensium oppido jurata ac litteris confirmata fuit vi. die mensis Martij, anno Christianorum jam præscripto, duratque hodie.

Lucerna
oppidum
confœde-
ratis jungi-
tur.

MCCCLII.

Anno Wichardi Abbatis XIII. in principio mensis Januarij Rex Carolus conventum Principum solemnem habuit in Moguntia, ad quem confluentibus Principibus multis Rex pacem omnes jurare compulsi firmiter servandam per univèrsam Germaniæ Regnum, maximè in Francia Orientali, in Bavaria, in Austria, in Suevia, in Alfatia, in Thuringia, in Saxonia, in Marchia, in Polonia & circa Rhenum: in Weteraugia quoque, in Hassia, & in omnibus provincijs alijs regno subjectis. Omnes namque Principes, Episcopi, Duces, Marchiones, Comites, Burggravij, Landgravij & Barones totius Regni pacem firmam in manus Regis Caroli juraverunt, promittentes sub jurejurando, quòd subditos sibi, omnes & singulos, milites, nobiles, & ministeriales, ad pacis observantiam velint compellere, & contemptores mandatorum juxta meritum punire. Hæc provida Regis constitutione pax confirmata per totum regnum optimè viguit, & unusquisque, quò, & quando sibi placuit, securus ambulavit, non fiebant in stratis, ut prius, raptorum latrocinia, non rapinæ, non deprædationes, neque domorum incendia, in tuto fuere omnia, & tempora sine discretione aliquandiu tranquilla. In Bohemia quoque similem pacis custodiam fecerat.

Rex pacem
statuit ju-
ratam Prin-
cipibus per-
totum Re-
gnum.

In eodem Conventu Principum Rex Carolus arcanum sui cordis aperuit, & quòd in sequentem annum petere Italiam pro corona suscipienda Imperij ad reformandas Italiæ res simul, & pro defensione Rom. Ecclesiæ (quæ multipliciter impugnabatur à tyrannis) omnibus indicavit: mandans Principibus regni, quatenus ad diem professionis futuræ, singuli curarent esse parati ad comiteum, alij proprijs in personis, alij verò pecunijs, atque alij ministerialibus.

Rex profes-
sionem in-
dicit Itali-
cam.

Eodem anno duodecimâ die mensis Mart. circa mediam noctem, maxima subito ventorum tempestas per Franciam Orientalem, Bavariam, Sueviam, & in partibus cis Rhenanis fuit suborta, quantam eo tempore viventium præcessisse nullus habuit in memoria; nam tantâ vi tantoque impetu simul atque fragore illa tempestas commovit aërem, quòd non solum ligneas domos, sed etiam lapidea atque fortissima ædificia nutare videbantur, & complura penitus corruerunt: arbores quoque magnæ atque fortissimæ nucum in agris, & quercus annosæ in nemoribus, sine numero radicitus eadem tempestate fuerunt evulsæ; diutius durante hæc ipsa tempestate ventorum, fuerunt, qui etiam terræmotum tunc factum,

Walthers

Hirsau

II

S.V
10

factum dixerunt. Nocte autem primâ sequente paulò post medium, iterum supervenit ventorum grandis commotio, quæ etsi præcedenti par non fuerit, tamen sine damno mortalium non quievit, arbores namque plures cum radicibus ex terra dejecit, & multa ædificia ex priorè tempestate nutantia, novâ commotione subvertit.

Baldwinus
Archiepisc.
Trevirensis
hoc anno
moritur.

Anno prænotato primâ die mensis Februarij mortuus est Baldevinus Trevirorum Archiepiscopus anno Pontificatûs sui XLVII. cujus corpus in Occidentali parte majoris Ecclesiæ cum honore fuit sepulcrum. Multa bona fecit in vita sua principe digna, quorum patratiōe merito apud Treviros memoriam obtinet sempiternam; quippe qui non solum Ecclesiâ suam redditibus, proventibus, castris, dominijs, privilegijs atque honoribus magnificè ac multipliciter fecit insignem, sed etiam Clerum & populum sibi commissum in moribus & disciplina Christiana laudabiliter statutorum editiōe reformavit. Orandi modum, & formatiōem crucis præscripsit, quem Sacerdotes per totam Diocesiſm observant usque in præsentem diem. Huic Baldevino in Archiepiscopatum Trevirorum immediatè successit Boëmundus de Edersdorff majoris Ecclesiæ Decanus electiōe fratrum canonicâ, & præfuit annis XIII. Vir quidem & ipse prudens, bonus atque modestus, qui tali honore dignus haberetur, sed ad mensuram Baldevini nec ipse, nec post eum alius pervenit.

Boëmundus
de Eders-
dorff sic
Archiepisc.
Trevirorū.

Anno etiam prænotato moritur Salomannus Wormatiensis Episcopus anno Pontificatûs sui secundo atque vicesimo, cujus promotionem, per Joannem Papam XXI. factam contra voluntatem Cleri diximus anno Sigismundi Abbatis XV. Huic mox in Pontif. successit Theodoricus Bayer de Boppardia, & præfuit annis IX.

Theodori-
cus Bayer
sic Episco-
pus Wor-
mationis.

Eodem anno subortâ inter Albertum de Hohenloe Episcopum Herbipolensem & cives ejusdem urbis dissensione gravissimâ res paulatim vires ab utraque parte in deterius accepit; unde cum Episcopus rebellium proterviam aliter comprimere non posset, contractis undique copijs auxiliarijs in die S. Kiliani Mart. Ecclesiæ memoratæ civitatem Wirzburg obsedit, habens Exercitum magnum pugnatorum tam ex suis ministrabilibus & subditis, quàm stipendiarijs & auxiliarijs amicorum, videlicet Gerlaci Moguntini Archiepiscopi, Ruperti Comitæ Palatini Rheni Bavaricæque Ducis, Gerardi Episcopi Spirensis, Henrici Abbatis Fuldenſis, & aliorum Comitum Baronum atque Nobilium. Castra locavit Episcopus in eo loco ad Orientem civitatis, quo itur ad Rinzingen circa molendinum, quod vulgò nuncupatur Schlußersins Mühle; reliqua verò pars exercitus urbem in circuitu obsidebat; pepercit autem præsul struendis ac ædificijs civitatis, & neque ignem intrmittere voluit, nec bombardis concutere muros; magis enim præstolabatur, ut urbem cives ad congregiendum exirent, spem habens in Deo & meritis S. Kiliani, quod justitia Ecclesiæ temeritatem superbiorum atque rebellium civium, si congressi fuissent, superâſset. Verum cives, quod contra tantam multitudinem hostium exire ad pugnam nimis foret periculosum, per totum obsidionis tempus XVIII. videlicet dierum se intra civitatis mœnia continuerunt. Quod videns Episcopus tandem consilio amicorum decrevit expugnare civitatem, & machinis applicatis confringere muros. Interea priusquam opus produceretur in effectum, supervenit Rex Ger-

Albertus
Episcopus
Herbipo-
lensis obsi-
det civita-
tem suam.

mania Carolus iv. & interpositis confidentiæ pactionibus, quas Treugas vulgariter nuncupant, super pace cepit habere tractatum.

Rex itaque vocatis ad se civibus, & auditis eorum gravaminibus simul & causis rebellionis, facile cognovit animos eorum à tramite veritatis procul deviâsse, utpote qui subditi sint Ecclesiæ Wirzburgensi & ejus Antistiti, nec alium in terris Dominum, aut habeant, aut jure quærere possint; manifestum est enim, quòd Pipinus & Carolus magnus filius ejus, olim, utriusque Franciæ Reges civitatem Herbipolensem cum titulo Ducatus Franciæ Orientalis S. Burchardo primo Episcopo, & per ipsum Ecclesiæ Wirzburgensi ejusque præsulibus perpetuâ donatione tradiderunt. Unde civibus non licebit vel alium Dominum quærere, vel præsumptâ temeritate sese in libertatem à Jurisdictione vel obedientia Episcopi vindicare.

Erat Rex Carolus in scripturis doctus & multum facundus, qui optimè novit, quòd civitas Wirzburg non habeat alium Dominum, quàm Episcopum solum, & neque regnum respiciat Germaniæ, neque Imperium Romanorum. Carolus itaque Rex pacificus qui pro pace reformanda venerat inter dissidentes, postquam audivisset omnes differentiarum causas; monuit cives, ut à capta rebellionē desisterent, & Episcopo, ut vero & unico Domino suo fideliter obedirent. Pontificem similiter admonuit, quatenus cives suos in omni mansuetudine regeret, & in eorum privilegijs, consuetudinibus, ac libertatibus antiquis violentiam non inferret. Consensit Episcopus pijs exhortationibus Regis, consenserunt & cives, atque pace reformatâ civitas ab obsidione liberata est; in ea tamen obsidione urbis, qui erant in exercitu Episcopi, damnum in vinetis, quæ erant in circuitu ubique, non parvum tam Clero, quàm civibus intulerunt.

Vixit his temporibus in humanis Joannes de Rupefcissa Frater Ord. Minorum, qui multo tempore Alchimix deditus, tempus cum labore non satis utiliter consumpsit. Est autem Alchimia (ut more loquamur humano) casta meretrix, quæ amatores plures habet, sed delusis omnibus nullius unquam pervenit amplexus. Ex stultis facit insanos, ex divitibus pauperes, ex Philosophis fatuos, ex deceptis loquacissimos deceptores, qui cum nihil sciant, omnia se scire profitentur; cum sint pauperrimi, Cræsi divitias suis se daturos sequacibus pollicentur, quorum finis confusione plenus est. Joannes igitur bonus frater iste, per nimium Alchimix studium in tantum fuit dementatus, quòd nec precibus nec minis suorum Prælatorum ab ea vanitate potuit revocari; unde postremò propter suam inobedientiam fuit incarceratus, & violenter à sua temeritate retractus. In carcere positus priori vanitati novam superaddidit, & imaginem Crucifixi, quam in domo carceris affixam habebat, secum loqui (sano vel insano capite nescio) confinxit. Multa dixit, multa scripsit, nescio quo spiritu inductus, ne dicam seductus: de proxima desolatione totius Christianorum Ecclesiæ, de persecutione Cleri, & de Adventu Antichristi, quem suo jam natum tempore somniavit. Sed omnes prædictiones ejus fuerunt mendaces, falsæ, & sine radice veritatis. Scripsit in carcere positus ad quendam sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, Revelationum, ne dicam somniorum suorum, librum unum. De quinta Essentia l. ii. & alia plura in medicinis & Alchimia, vana potius, quàm utilia.

Ff

Anno

Rex Carolus venit ad Herbipolim.

Rex inter Episcopum & cives Herbipolenses facit concordiam.

Joannes de Rupefcissa Ord. minorum.

Varia conscripsit.

Handwritten note in red ink at the top of the page.

Handwritten notes in red ink, including 'Hirsaug' and 'II'.

Wichardus
Abbas Hir-
faugienſis
tricesimus
ſecundus,
obiit,

Anno prænotato XII. die menſis Martij, quæ ſolemnitate ſanctiſſimi Gregorij Papæ magni fuit inſignis, Indictione Rom. VII. circa horam Veſperarum, Wichardus ejus nominis primus hujus Cœnobij Hirfaugienſis Abbas ſecundus atque tricesimus, ſenio gravatus & morbo, feliciter, uti confidimus, in Domino moriens conquievit: cujus corpus in majori Eccleſia Monafterij cum antecelloribus ſuis religioſâ Fratrum devotione ſepultum fuit. De cujus vita, moribus, & geſtis mentionem facere ſingulatim nequimus, propterea, quod Monachorum ignavia non literis, ut olim, ſed vanitatibus dedita, nihil memoriâ dignum poſteritati conſignaverit. Apud omnes namque Ordinis Noſtri Monachos per totam penè Germaniam his temporibus Regularis diſciplinæ obſervantia penitus deſecerat: ſtudio litterarum Monachorum rariffimus curabat: venationibus, otio, & comellationibus erant dediti, & nihil minus quàm internæ converſationis exercitium aut lectionem curabant ſcripturarum. O tempora! ô mores Clauſtralium! quàm longè diſtamus imò jacemus, à fervore Spiritûs & diſciplinæ Religioſæ converſationis PP. Antiquorum? Et tu Hirfaugia Mater quondam inſignis plurimâ Ordinis noſtri Monafteriorum, quæ ſtudio divinarum ſcripturarum ſimul & integritate morum olim, ut paradifus Dei fulgebas, his, in quibus calamum nunc exercemus temporibus, quantum deſecerat ingemiſcimus; quandoquidem à tempore Eberhardi Abbatis uſque ad Fridericum ejus nominis alterum, nullus fuit in te Monachus, qui memoriam digna in te geſta litteris commendaret, vel ad noticiam poſteriorum transmitteret.

Hirfaugia
hac tempe-
ſtate ſteri-
lis, viros
non habuit
doctos.

De Wichardo ſecundo, hujus Monafterij Hir- faugienſis XXXIII. Abbate, qui præfuit annis quinque, menſibus VIII. diebus XXI. & varijs geſtis illius temporis.

Wichardus
Abbas Hir-
faugienſis
XXXIII.

Mortuo autem Domino Wichardo hujus Monafterij Abbate XXXII. ejusque corpusculo juxta morem Ordinis tradito Eccleſiaſtica ſepultura; ne ſine paſtore oves incurrerent aliquod periculum, aut qualecunque in re familiari paterentur detrimentum, dies ad eligendum novum Abbatem XXI. menſis Martij per conventum ſtatuitur. Adveniente autem termino, quem ſibi præfixerant, convenerunt in locum Capitularem, in profeſſo SS. Legislatoris noſtri Benedicti, quatenus ſibi Paſtorem idoneum eligerent, ne ſine duce quaſi oves diutius errarent. Fuit autem Feria VI. dies menſis Martij XXI. Igitur juxta morem Ordinis noſtri, invocata gratiâ Spiritûs Sancti, & præmiſſis jure vel conſuetudine præmittendis, fratres unanimi conſenſu in Abbatem hujus Monafterij XXXIII. elegerunt Wichardum ejus nominis ſecundum, præcedentis Wichardi ex ſore, ut ferunt nepotem, majorem eo tempore Cellarium; qui confirmatus & ordinatus per Dominum Gerardum de Erenberg Spirenſis Eccleſiæ Antiftitem præfuit in multa ſolicitudine & labore annis quinque, menſibus VIII. diebus autem XXI. Patriâ erat Alſatius Wichardi ſenioris, ut dictum eſt, ex ſore nepos,
honestis

Wichardus
ſecundus
præfuit an-
nis V. men-
ſibus VIII. diebus
XXI.